

2021

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce HAVAJ na roky 2021-2027 s výhľadom do roku 2030

ÚZEMNÉ VYMEDZENIE	PREŠOVSKÝ KRAJ, OKRES STROPKOV, OBEC HAVAJ
OBDOBIE PLATNOSTI	2021-2027 s výhľadom do roku 2030
VERZIA	1.0

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA	
OBCE HAVAJ	
Plánovacie obdobie	2021 – 2027
Schvaľovací orgán / orgány	Obecné zastupiteľstvo obce Havaj
Identifikácia územnej samosprávy, pre ktorú sa dokument spracováva	Obec Havaj
Dátum schvaľovania	
Dátum schvaľovania pôvodného dokumentu (len ak ide o aktualizáciu)	irelevantné
Členovia riadiaceho výboru participatívnej tvorby PHRSR	Starosta obce Zástupca starostu Poslanec OZ
Gestor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Starosta obce
Koordinátor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Stanislav Viňarský – starosta obce Havaj 13, 090 23 Havaj starosta@obechavaj.sk , tel.: 0907 917 630 a externý dodávateľ
Tím pre koordináciu participatívnej tvorby PHRSR	Starosta obce Poslanci OZ
Členovia tímov pracovných skupín podľa jednotlivých tém	Poslanci OZ
Členovia kooperačnej rady regionálneho rozvoja v rámci skupín obcí tvoriacich strategicko-plánovací región	irelevantné
Členovia tímov logistickej podpory	Pracovníci OcÚ
Adresa zverejnenia PHRSR na napr. webovom sídle zadávateľa tvorby stratégie (obcí, miest, VÚC)	www.obechavaj.sk
1. ÚVOD - Základné východiská procesu tvorby a obsahu	
1.1. Inštitucionálne východiská (legislatíva, kompetencie, partneri a inštitucionalizované štruktúry partnerstiev),	
1.1.1. Legislatíva upravujúca tvorbu a implementáciu PHRSR	Zákon č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, Metodika a inštitucionálny rámec tvorby verejných stratégií schváleného uznesením vlády SR č. 197/2017 z 26. apríla 2017
1.1.2. Rozhodovacie kompetencie v oblasti tvorby a implementácie PHRSR	Obecné zastupiteľstvo obce Havaj
1.1.3. Partneri	Dotknutá verejnosť
	Občania obce Havaj (fyzické osoby staršie ako 18 rokov), právnické osoby a občianske iniciatívy pôsobiace v meste (tvorené fyzickými osobami staršími ako 18 rokov)
	Hlavní aktéri rozvoja
	Obec Havaj <ul style="list-style-type: none"> • Obecný úrad Havaj • Podnikateľské subjekty pôsobiace v obci • Obyvatelia obce
	Hlavní sociálno-ekonomickí partneri
	Obec Havaj <ul style="list-style-type: none"> • Základná škola s materskou školou Havaj

		<ul style="list-style-type: none"> • Neziskové organizácie, spolky, kluby pôsobiace v obci • Obyvatelia obce
1.2. Obsahové východiská		
1.2.1. Zdôvodnenie potreby spracovania PHRSR	<p>Spracovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Havaj vyplýva z ukončenia platnosti prechádzajúceho strategického dokumentu (PHSR obce Havaj na roky 2008 – 2015), z legislatívnej povinnosti (povinnosť vyplývajúca z platných zákonov a iných právnych foriem,), ale najmä je dané nutnosťou reflektovať aktuálne výzvy, problémy a priority v rozvoji obce s dôrazom na zvyšovanie kvality života obyvateľov obce, životného prostredia, zlepšovanie podmienok pre ekonomické aktivity v obci a zefektívnenie systému riadenia rozvoja obce v kontexte nových prístupov k rozvoju územia a vplyvov vonkajšieho prostredia, predovšetkým novej rozpočtovej politiky Slovenskej republiky, Európskej únie a iných zdrojov financií.</p> <p>Dokument nadväzuje na nové programové obdobie regionálnej politiky EÚ na roky 2021 – 2027 a kreovanie nových rozvojových priorít EÚ, definovanie priorít Agendy 2030. Ďalej na návrhy Novej Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Partnerskej dohody s Európskou úniou pre nové programové obdobie, nového Operačný program Slovensko 2021 – 2027 ako aj medzinárodné dohody ako napríklad Agenda 2030, akčné plány iniciované subjektmi územnej spolupráce a zároveň schvaľované uznesením vlády SR alebo príslušnými orgánmi územných samospráv.</p> <p>Dokument reflektuje aktuálne výzvy a problémy obce. Medzi hlavné výzvy a problémy, ktoré dokument rieši, a ktoré sú prierezového charakteru patrí nedostatočné vybavenie územia technickou infraštruktúrou (miestne komunikácie, nevybudovaná kanalizačná sieť a pod.) a rastúci dopyt po bývaní. Ďalšou oblasťou je kvalita a dostupnosť služieb pre obyvateľov (napr. sociálne služby, školstvo, kultúra), najmä ich diverzifikácia a skvalitňovanie v kontexte potrieb ich cieľových skupín. Kľúčovou výzvou v oblasti životného prostredia - znižovanie energetickej efektívnosti budov v majetku obce. Medzi dôležité výzvy patrí aj rozvoj vidieckeho cestovného ruchu podmienený rekonštrukciou objektov na území obce a dobudovaním doplnkovej siete služieb cestovného ruchu. Prierezovou výzvou je aj hľadanie vhodných mechanizmov pre zapojenie verejnosti do lokálnej politiky a zvyšovanie transparentnosti, otvorenosti a kvality vedenia obce.</p>	
1.2.2. Definícia územia pre spracovanie PHRSR a územnej štruktúry stratégie PHRSR	Katastrálne územie obce Havaj	

<p>1.2.3. Relevantné vstupy z nadradených programových a strategických dokumentov</p>	<p>Z dokumentov na lokálnej a regionálnej úrovni je v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Havaj zohľadnený strategický dokument:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nezrealizované a aktuálne aktivity z predošlého PHRSR obce Havaj 2008-2015, • Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2014 – 2020, • Vstupná správa k Integrovannej územnej stratégii Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027 k pripravovanému strategickému dokumentu PSK na nové programové obdobie. <p>Z dokumentov národnej a nadnárodnej úrovne sú zohľadnené nasledujúce dokumenty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja SR do roku 2035, • Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030, • Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020, • Operačné programy na programové obdobie 2014 – 2020: Integrovaný regionálny operačný program, Operačný program Ľudské zdroje, Operačný program Kvalita životného prostredia, Operačný program Výskum a inovácie, Operačný program Efektívna verejná správa, • Agenda 2030, • Spoločný strategický rámec EK, • pripravované materiály Európskej komisie k programovému obdobiu 2021 – 2027, • Východisková pozícia Slovenskej republiky k politike súdržnosti Európskej únie po roku 2020, • Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti na programové obdobie 2021 – 2027, • Partnerská dohoda 2021 – 2027 (návrh), • Operačný program Slovensko 2021-2027(návrh), • Plán obnovy a odolnosti SR.
<p>1.2.4. Informácia o procese participatívnej tvorby PHRSR</p>	<p>Fáza 1. Identifikácia potreby a impulzov vypracovania PHRSR a rozhodnutie o začatí prípravných prác: 06/2021</p> <p>Fáza 2. Prípravné práce, spracovanie predbežnej vízie: 06-07/2021</p> <p>Fáza 3. Inventarizačná, analytická a prognostická fáza spracovania PHRSR: 07-08/2021</p> <p>Fáza 4. Stanovenie vízie, strategického smerovania, priorít a strategických cieľov PHRSR: 08/2021</p> <p>Fáza 5. Návrh vlastnej stratégie – strategického prístupu, postupu a nástrojov na dosiahnutie vízie a cieľov: 09/2021</p> <p>Fáza 6.</p>

	Nastavenie implementácie, financovania, monitorovania a vyhodnocovania PHRSR – 10/2021 Fáza 7. Prerokovanie a schvaľovanie návrhu PHRSR – 11/2021
--	--

2. ANALYTICKÉ VÝCHODISKÁ

2.1. Zhodnotenie implementácie doterajších stratégií

Strategickým dokumentom, ktorý bol napĺňaný v rokoch 2014-2020 bol Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Havaj na roky 2008 – 2015.

Prehľad realizovaných projektov od roku 2007 do roku 2021 prinášame v nasledujúcej tabuľke:

P.č.	Poskytovateľ pomoci	Názov pomoci	Rok	Suma v tis. €	Účel pomoci
1.	Program obnovy dediny	Revitalizácia a úprava centrálnej časti obce	2007	3,19	Úprava parku
2.	MF SR	Rekonštrukcia verejného osvetlenia	2007	4,98	Výmena svietidiel
3.	Úrad Vlády SR	Rekonštrukcia OcÚ a KD	2008	3,32	Výmena okien
4.	Úrad vlády SR	Viacúčelové ihrisko	2009	39,83	Viacúčelové ihrisko
5.	Kancelária NR SR	Výmena okien a dverí – Dom smútku	2010	2,00	Výmena okien a dverí
6.	MP a RV SR	Rekonštrukcia ZŠ s MŠ	2010	384,48	Výmena okien a dverí, strecha a zateplenie budovy
7.	MP a RV SR	Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice	2010	223,77	Prístavba garáží, výmena okien a dverí, kúrenie, zateplenie
8.	Program obnovy dediny	Lávka pre peších	2010	6,89	Lávka pre peších
9.	MF SR	Rekonštrukcia kúrenia v ZŠ s MŠ Havaj	2016	183,42	Rekonštrukcia kúrenia
10.	MF SR	Rekonštrukcia DS	2018	8,00	Rekonštrukcia domu smútku
11.	MŠVaV SR	Rekonštrukcia podlahy telocvične v ZŠ s MŠ	2018	18,99	Rekonštrukcia podlahy

Všetky realizované projekty prispeli k rozvoju obce Havaj a k zlepšeniu kvality života jej obyvateľov.

2.2. Kľúčové trendy vývoja, ak by sa stratégia PHRSR neimplementovala

Medzi kľúčové trendy, ktoré ovplyvňujú výrazne rozvoj obce Havaj, patrí:

- nevybudovaná kanalizačná sieť;
- starnutie obyvateľstva;
- zvyšovanie nárokov obyvateľov na kvalitu infraštruktúry a občianskej vybavenosti;
- rastúca miera nezamestnanosti od roku 2017 v obci;
- znižovaniu počtu pracovných príležitostí na vidieku;
- znižovanie možností financovania rozvojových aktivít z vlastných zdrojov;
- nezáujem obyvateľov participovať na veciach verejných;
- informatizácia verejnej správy a rozvoj nových technológií;

- implementácia nových ekologických a voči životnému prostrediu ohľaduplných výrobných postupov a dodržiavanie štandardov v tejto oblasti; udržateľná doprava;
- nové trendy v trávení voľného času a v rozvoji cestovného ruchu.

2.3. Identifikácia vnútorných potenciálov, výziev, limitov a problémov

Popis identifikovaných potenciálov, výziev, limitov a problémov obce na ktoré PHRSR reaguje svojou stratégiou:

Výzvy a potenciály	Socioekonomické	Vyváženosť štruktúry obyvateľstva z hľadiska produktivity, aktivity a pohlavia.
	Územno-technické	Prírodný potenciál ako základ pre rozvoj turizmu. Územie pre rozvoj IBV
	Prírodno-environmentálne	Príroda a okolie obce vhodné pre širokú škálu voľnočasových aktivít Dobrá stav životného prostredia Zvýšenie separácie a zhodnocovania odpadov Podpora agroturistiky
	Kultúrne	Dostatočné množstvo kultúrnych podujatí Národná kultúrna pamiatka v obci Existencia kultúrnych pamiatok v okolí
	Inštitucionálno-organizačné	Spádová základná škola Ochota obyvateľov spolupodieľať sa na rozvoji obce.
Problémy a limity	Socioekonomické	Rastúci podiel osôb v poproduktívnom veku v neprospech osôb v predproduktívnom veku.
	Územno-technické	Nevybudovaná kanalizačná sieť Nedostatočne vybudované vybrané zložky technickej infraštruktúry. Absentujúca infraštruktúra pre rozvoj cestovného ruchu (cyklotrasy, turistické chodníky atď.)
	Prírodno-environmentálne	Nedostatočné využívanie daností pre rozvoj turizmu a agroturizmu
	Kultúrne	Potreba výstavby prírodného amfiteátra v obci
	Inštitucionálno-organizačné	Nedostatok a nedostupnosť finančných zdrojov.

2.4. Identifikácia výziev, limitov a problémov z vonkajšieho prostredia

Politické a legislatívne prostredie

- Stratégie a priority Prešovského samosprávneho kraja,
- Nový spôsob uplatňovania regionálnej politiky a čerpanie prostriedkov Európskej únie,
- Programové vyhlásenie vlády, národné a medzinárodné dokumenty v jednotlivých oblastiach života v obci.

Ekonomické prostredie

- dopady pandémie Covid 19 na financovanie miestnych samospráv,
- nestabilné a nedostatočné financovanie vybraných verejných služieb zo strany štátu,
- Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky,
- grantové schémy pre čerpanie prostriedkov EÚ na národnej a medzinárodnej úrovni.

Sociálne prostredie

- starnutie populácie a negatívny demografický vývoj v Slovenskej republike,
- nízky prirodzený prírastok obyvateľstva,

Technologické prostredie

progresívny nárast využívania IT a virtuálnej komunikácie,

proces implementácie elektronických služieb miestnych samospráv v SR

Ekologické prostredie

- narastajúce environmentálne požiadavky na rekonštrukcie budov,
- zhoršujúca sa kvalita životného prostredia,
- dopady globálnych problémov súvisiacich so zmenou klímy,

Kultúrne prostredie

- zmeny v životnom štýle (rast záujmu o šport, aktívne trávenie voľného času)

2.5. Výstupy SWOT analýzy pre voľbu typu stratégie

Nasledujúca tabuľka zachytáva prehľad hlavných výstupov zhodnotenia výziev, potenciálov, limitov a problémov s využitím SWOT analýzy vrátane z nej vyplývajúceho návrhu strategického prístupu.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • atraktívne prírodné podmienky • čisté ovzdušie bez zdrojov hluku a vibrácií • existencia separovaného zberu odpadov • dobrá geografická poloha obce • blízkosť hranice s Poľskom • vhodné územie na rozvoj IBV • hodnotné ľudské zdroje • škola a škôlka v obci – starostlivosť o deti v mieste bydliska • zrekonštruovaná budova ZŠ s MŠ • zrekonštruovaná požiarňa zbrojnica • príprava kultúrnych podujatí počas roka • záujem ľudí o kultúrne aktivity a šport, spoločenský život • existencia kultúrneho domu s dostatočnou kapacitou • NKP v obci • webová stránka obce • príroda a okolie sú vhodné pre širokú škálu voľnočasových aktivít • vybudované viacúčelové ihrisko v obci • detské ihrisko • obec je členom MAS Laborec • obec je súčasťou Strategicko-plánovacieho regiónu (SPR) Horný Zemplín 	<ul style="list-style-type: none"> • verejná zeleň potrebuje revitalizáciu a doplnenie • absentujúca kanalizácia v obci • potrebné dobudovanie miestnej komunikácie a chodníka • zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky • zvýšenie bezpečnosť v obci (kamerový systém a verejné osvetlenie) • vysoká energetická náročnosť budov • potrebná rekonštrukcia interiérov budov (MŠ, ŠJ, Multifunkčná budova) • potrebné zvýšenie kapacity MŠ vrátane úpravy areálu • chýbajúce nájomné byty • potrebná infraštruktúra pre ďalšiu IBV • vysoký podiel obyvateľstva v produktívnom, neskôr v poproduktívnom veku • dlhodobý prirodzený úbytok obyvateľstva • odliv vysokovzdelených mladých ľudí • nesúdržnosť obyvateľov obce • absencia administratívnej kapacity a lídrov pre prípravu a implementáciu projektov, resp. riadenie investícií • nedostatočné využívanie daností pre rozvoj turizmu a agroturizmu • nedostatok a nedostupnosť finančných zdrojov
Priležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • možnosti získania finančným prostriedkov v rámci nového programového obdobia EÚ a ostatných špecifických programov EÚ • podpora priorít Plánu obnovy a odolnosti SR a Programového vyhlásenia vlády • podpora priorít SPR Horný Zemplín 	<ul style="list-style-type: none"> • bariéry pri získavaní prostriedkov z fondov EÚ • sociálne dopady pandémie Covid – 19 a dopad na financovanie obce • nedostatočne koordinovaný postup rozvoj CR v regióne

<ul style="list-style-type: none"> • využitie viaczdrojového financovania • rozvoj agroturistiky a vidieckej turistiky • zviditeľnenie a propagácia obce • zlepšenie kvality životného prostredia • vytvorenie priestoru pre voľnočasové aktivity • vybudovanie oddychovej časti obce • vybudovanie amfiteátra • zvýšenie bezpečnosti v obci • budovanie cyklotrás a turistických chodníkov • vybudovanie kanalizácie • znižovanie energetickej náročnosti budov • možnosti spolupráce s okolitými obcami pri spoločných projektoch • možnosti spolupráce so zahraničnými partnermi 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočný rozvoj turistických aktivít v okolí obce • stagnácia bytovej výstavby • zhoršenie sociálnej situácie obyvateľstva • často meniaci sa legislatíva • nezáujem firiem investovať v menších obciach • ohrozenie životného prostredia motorovou dopravou a zvyšujúcim sa množstvom produkovaných odpadov • klimatické zmeny • rýchle tempo inovácií v technológiách • kybernetické hrozby, útoky na osobné údaje a informácie
--	---

Návrh strategického prístupu vyplývajúci zo SWOT analýzy

Výsledkom SWOT analýzy na základe identifikácie jednotlivých silných stránok, príležitostí a hrozieb je navrhnutá **OFENZÍVNA STRATÉGIA** (silné stránky prevažujú nad slabými a príležitosti nad hrozbami). Obec by v nasledujúcom období mal vrhnúť všetky sily do toho, aby využila všetky príležitosti pre rozvoj s tým, že je potrebné stavať na identifikovaných silných stránkach. Teda rozvojové aktivity by sa mali orientovať na eliminovanie negatívnych dopadov vonkajšieho prostredia využitím silných stránok mesta a rozširovaním jeho ponuky.

2.6. Výstup benchmarkingu v kontexte širšieho územia

Benchmarking predstavuje spôsob určenia cieľa zmeny, tzv. učenie sa od najlepších. Benchmarking je proces porovnávania a merania vlastného vykonávania procesov s porovnateľnými procesmi vo vybraných vedúcich organizáciách; účelom je získanie informácií, kde máme odchýlky, ktoré pomôžu organizácii identifikovať a zaviesť zlepšenia – ide o porovnanie s najlepšími.

Vzhľadom na dobrú geografickú polohu obce a blízkosť hranice s Poľskom je potrebná inšpirácia u našich zahraničných susedov predovšetkým na využívanie rozvojového potenciálu v oblasti cestovného ruchu.

Obec Havaj má zároveň v rámci Strategicko-plánovacieho regiónu (SPR) Horný Zemplín dobrý potenciál rozvoja a v prípade efektívnej spolupráce so ostatnými obcami okresu môže posilniť svoje ekonomické aktivity, prípadne podporiť rozvoj aktivít cez Integrované územné investície Rozvoj dopravnej obslužnosti na území PSK v najmenej rozvinutých okresoch SPR Šariš a SPR Horný Zemplín.

2.7. Identifikácia disparít a faktorov rozvoja

Hlavné faktory rozvoja:

- aktívna rozvojová bytová politika obce (nájomné byty, IBV);
- prírodné zaujímavosti vytvárajúce predpoklady pre pešiu turistiku, cykloturistiku;
- vhodné podmienky pre rozvoj špecifických foriem rekreácie v rozptýlenom osídlení, a to najmä pre agroturistiku a chalupárčenie;
- potenciál územia vzhľadom na jeho danosti na rozvoj cykloturistiky a posilnenie pešej turistiky;
- spracovaná projektová dokumentácia na zníženie energetickej náročnosti budovy obecného úradu;
- spracovaná projektová dokumentácia na vybudovanie amfiteátra v obci

- spracovaná projektová dokumentácia na Komunitné centrum;
- grantové schémy vhodné pre spolufinancovanie rozvojových aktivít z fondov EÚ;
- možnosti rozvoja spolupráce s okolitými obcami/mestami pri zabezpečení vybraných služieb obyvateľom (sociálne, kultúrne, CR).

Hlavné limity rozvoja:

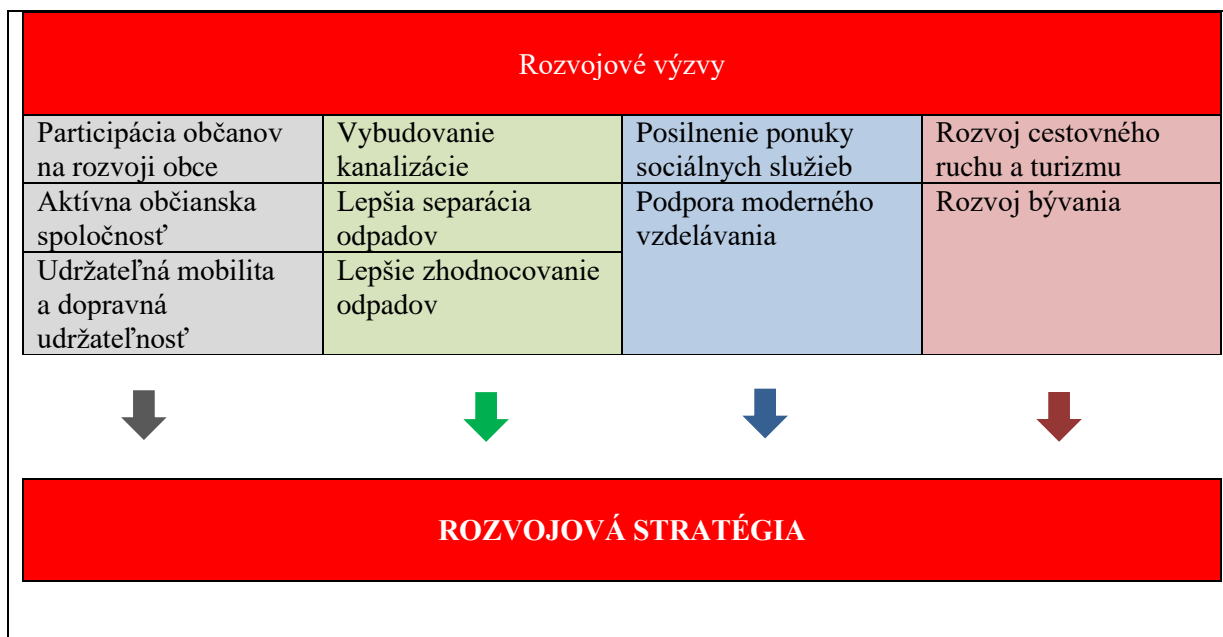
- klesajúci počet obyvateľov obce a jeho starnutie;
- nízka miera separácie odpadu;
- zhoršený stav životného prostredia v dôsledku globálneho otepľovania;
- nedostatočne dobudované ostatné zložky technickej infraštruktúry;
- nedostatočne zrekonštruované priestory budovy na vzdelávanie (ZŠ, MŠ)
- nedostatočne pokrytý dopyt po voľne dostupných priestoroch pre individuálne voľnočasové a športové aktivity
- nevybudovaná kanalizačná sieť a zastaralá ČOV;
- nedostatok vlastných finančných prostriedkov mesta realizovať rozvojové aktivity;
- náročnosť získania prostriedkov EÚ.

2.8. Strom výziev a problémov**Strom problémov obce Havaj**

Problém: nevybudovaná kanalizácia, nedobudovaná dopravná infraštruktúra, nerozvinutý potenciál pre cestovný ruch a turizmus, energeticky náročné budovy

Samospráva	Životné prostredie	Sociálne oblasť	Život v obci
Nedostatočne využitý občiansky potenciál	Nevybudovaná kanalizácia	Chýbajúca rekonštrukcia MŠ (rozšírenie priestorov, úprava areálu, rozšírenie detského ihriska)	Dopyt po novom bývaní
Lepšie využívanie informatizácie služieb	Energetická náročnosť budov	Chýbajúca rekonštrukcia ŠJ (havarijný stav elektroinštalácie, potrebná renovácia vybavenia ŠJ)	Nedostatočne rozvinuté aktivity cestovného ruchu a turizmu
Dobudovanie dopravnej infraštruktúry	Nedostatočná separácia odpadov a slabé zhodnocovanie	Chýbajúce komunitné služby	Nevyužitý prírodný a kultúrny potenciál obce
Chýbajúca bezpečnosť na cestách	Chýbajúca technológia na zhodnocovanie odpadov		
Chýbajúce budovanie cyklotrás regionálneho významu	Efektívnejší systém nakladania s odpadmi		

3. Rozvojová stratégia
3.1. Vízia rozvoja a hlavný cieľ
<p>Vízia obce do roku 2030</p> <p>Obec Havaj bude prítiažlivou nielen pre svojich obyvateľov, ale aj pre návštevníkov v podobe upravenej, čistej a zaujímavej lokality pre bývanie a trávenie voľného času. Bude obcou s komplexne vybudovanou infraštruktúrou a kvalitným životným prostredím umožňujúcim rozvoj cestovného ruchu v zmysle zásad udržateľného rozvoja.</p> <p>Hlavný cieľ do roku 2030</p> <p>Rozvíjať obec ako konkurencieschopnú, s kvalitnými službami a zdravým prostredím pre život s modernou samosprávou s využitím svojho potenciálu.</p>
3.2. Štruktúra priorít a ich väzby
Vízia a hlavný cieľ stratégie budú napĺňané aktivitami v rámci štyroch stanovených priorít. Priority komplexne pokrývajú všetky oblasti fungovania obce – dopravu, životné prostredie, sociálne prostredie, život v obci, cestovný ruch a budovanie modernej samosprávy. Vzájomne sa dopĺňajú a spoločne vytvárajú predpoklady k úspešnému naplneniu stanoveného hlavného cieľa.
3.3. Systém cieľov, ich súvislostí, indikátorov a strom cieľov
3.3.1. Prehľad strategických a špecifických (operatívnych) cieľov vo väzbe na hlavný cieľ a priority
<i>Vízia:</i> Obec Havaj bude prítiažlivou nielen pre svojich obyvateľov ale aj pre návštevníkov v podobe upravenej, čistej a zaujímavej lokality pre bývanie a trávenie voľného času. Bude obcou s komplexne vybudovanou infraštruktúrou a kvalitným životným prostredím umožňujúcim rozvoj cestovného ruchu v zmysle zásad udržateľného rozvoja.

<i>Hlavný cieľ:</i> Rozvíjať obec ako konkurencieschopnú, s kvalitnými službami a zdravým prostredím pre život s modernou samosprávou s využitím svojho potenciálu.				
Priorita 1 Inovatívna a prepojená obec		Priorita 2 Zelená obec		
Strategický cieľ 1.1. Inovatívna správa obce	Strategický cieľ 1.2. Udržateľná doprava	Strategický cieľ 2.1. Zníženie energetickej záťaže	Strategický cieľ 2.2. Zvýšenie miery separovania a zhodnocovania odpadov	Strategický cieľ 2.3. Zlepšenie kvality vôd a znižovanie negatívnych dopadov na životné prostredie
Špecifický cieľ 1.1.1. Optimalizovať procesy v samospráve z hľadiska efektívnosti a účelnosti	Špecifický cieľ 1.2.1. Zlepšenie a skvalitnenie dopravnej infraštruktúry	Špecifický cieľ 2.1.1. Znižovanie energetickej náročnosti budov	Špecifický cieľ 2.2.1. Vytváranie podmienok na separáciu a zhodnocovanie odpadov	Špecifický cieľ 2.3.1. Odvádzanie a čistenie odpadových vôd
				Špecifický cieľ 2.3.2. Budovanie a revitalizácia zelených plôch, oddychových priestranstiev
Priorita 3 Sociálna obec		Priorita 4 Obec bližšie k občanom		
Strategický cieľ 3.1. Kvalitné vzdelávanie	Strategický cieľ 3.2. Sociálne inovácie	Strategický cieľ 4.1. Bezpečné fyzické prostredie v obci	Strategický cieľ 4.2. Rozvíjať bytovú politiku	Strategický cieľ 4.3 Podpora udržateľného cestovného ruchu
Špecifický cieľ 3.1.1. Zvýšenie kvality vzdelávania a zlepšenie podmienok pre vzdelávanie	Špecifický cieľ 3.2.1. Aktívne začlenenie a dostupné služby	Špecifický cieľ 4.1.1. Prevenencia kriminality	Špecifický cieľ 4.2.1. Podporiť individuálnu bytovú výstavbu a výstavbu bytov	Špecifický cieľ 4.3.1. Využitie prírodného a kultúrneho dedičstva v oblasti podpory cestovného ruchu a turizmu

3.3.2. Detailný popis strategických a špecifických (operatívnych) cieľov a zapojenia partnerov pre implementáciu PHRSR						
Prehľadný popis strategických a špecifických cieľov v nasledujúcej tabuľke:						
PRIORITA 1	Inovatívna a prepojená obec					
STRATEGICKÝ CIEĽ 1.1.	Inovatívna správa obce					
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR		Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy na ktoré špecifický cieľ reaguje		
1.1.1. Optimalizovať procesy v samospráve z hľadiska efektívnosti a účelnosti	4Q/2021 – 4Q/2027	Hlavný partner	OcÚ	Smart rozvoj, digitalizácia, Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027, Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030		
		Spolupracujúci partneri	zamestnanci OcÚ, vedenie obce			
	Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		Väzba na ostatné ciele PHRSR		Očakávaný dopad	
	Stratégia	Väzba	Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu
	Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027, Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	Cieľ politiky 1 – Inteligentnejšia a konkurencieschopnejšia Európa	Všetky ostatné ciele	Tento cieľ prepája celú stratégiu	Obyvatelia obce	Optimalizácia a zefektívnenie procesov; vytvorenie participatívnej miestnej samosprávy
	PHRSR PSK 2021-2030	Priorita 4 Strategické riadenie územia a územne vyvážený rozvoj				
Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu						
Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanom	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota	Väzba na nadradené stratégie	
Počet aktualizovaných	Výsledkový	Evidencia OcÚ	0	10		

	interných dokumentov					Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027, Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030
	Pravidelnosť hodnotenia rozvojových dokumentov	Výsledkový	Evidencia OcÚ	0	1x ročne	
	Počet vyhlásených verejných obstarávaní	Výsledkový	Evidencia OcÚ	0	35-50	
	Počet návštevníkov webovej stránky obce	Výsledkový	Evidencia OcÚ	0	5000	
	Počet obyvateľov komunikujúcich cez UPVS	Výsledkový	Evidencia OcÚ	-	-	
	Počet realizovaných elektronických služieb	Výsledkový	Evidencia OcÚ	-	-	
STRATEGICKÝ CIEĽ 1.2.	Udržateľná doprava					
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR		Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy na ktoré špecifický cieľ reaguje		
1.2.1. Zlepšenie a skvalitnenie dopravnej infraštruktúry	4Q/2021 – 4Q/2027	Hlavný partner	Obec Havaj	Udržateľná doprava, nedostatočná kapacita dopravných sietí		
		Spolupracujúci partneri	Orgány štátnej správy, PSK, susedné obce			
	Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		Väzba na ostatné ciele PHRSR		Očakávaný dopad	
	Stratégia	Väzba	Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu

Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027, Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	Cieľ politiky 2 – Ekologickejšia nízkouhlíková Európa Cieľ politiky 3 – Prepojenejšia Európa	Podpora udržateľného cestovného ruchu	Zlepšenie dopravy osôb a tovarov	Obyvatelia obce, podniky	Vyššia kvalita transportu tovarov a obyvateľstva vrátane zníženia negatívnych dopadov z dopravy, časová úspora.
PHRSR PSK 2021-2030	Priorita 3 Rozvinutá infraštruktúra a energetika v priaznivom životnom prostredí.				
Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu					
Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanom	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota	Väzba na nadradené stratégie
Dĺžka dobudovanej miestnej komunikácie	Výsledkový	Evidencia OcÚ	0	900 m	Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027, Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030
Dĺžka vybudovanej miestnej komunikácie (chodník)	Výsledkový	Evidencia OcÚ	0	1000 m	
Počet odstavných plôch pre autobusovú dopravu	Výsledkový	Evidencia OcÚ	0	1	
Dĺžka novovybudovaných cestných komunikácií	Výsledkový	Evidencia OcÚ	0	5000	
Vybudovaný cyklochodník s napojením na regionálne cyklotrasy	Výsledkový	Evidencia OcÚ	-	-	

PRIORITA 2	Zelená obec					
STRATEGICKÝ CIEĽ 2.1.	Zníženie energetickej záťaž					
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR		Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy na ktoré špecifický cieľ reaguje		
2.1.1. Znižovanie energetickej náročnosti budov	4Q/2021 – 4Q/2027	Hlavný partner	Obec Havaj	Zmeny klímy, energetická efektívnosť		
		Spolupracujúci partneri	OcÚ Havaj			
	Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		Väzba na ostatné ciele PHRSR		Očakávaný dopad	
	Stratégia	Väzba	Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu
	Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027	Cieľ politiky 2 – Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	-	-	Obyvatelia obce	Energetické a finančné úspory
	PHRSR PSK 2021-2030	Priorita 3 Rozvinutá infraštruktúra a energetika v priaznivom životnom prostredí.				
	Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu					
Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanom	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota	Väzba na nadradené stratégie	

	Podlahová plocha zrekonštruovaných verejných budov	Výsledkový	Evidencia OcÚ	-	-	Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja SR do roku 2035
	Počet zrekonštruovaných verejných budov	Výsledkový	Evidencia OcÚ	-	-	
	Zníženie ročnej spotreby energie vo verejných budovách	Výsledkový	Evidencia OcÚ	-	-	
STRATEGICKÝ CIEĽ 2.2.	Zvýšenie miery separovania a zhodnocovania odpadov					
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR		Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy na ktoré špecifický cieľ reaguje		
2.2.1. Vytváranie podmienok na separáciu a zhodnocovanie odpadov	4Q/2021 – 4Q/2027	Hlavný partner	Obec Havaj	Dlhodobo pretrvávajúci vysoký podiel skládkového odpadu		
		Spolupracujúci partneri	verejnosť			
	Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		Väzba na ostatné ciele PHRSR		Očakávaný dopad	
	Stratégia	Väzba	Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu
	Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027, Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	Cieľ politiky 2 – Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Špecifický cieľ 2.3.2	posilňuje napĺňanie daného cieľa	Obyvatelia obce	Ekonomické zhodnotenie odpadov, neúmerne nenavyšovanie poplatku za odpady pre verejnosť
PHRSR PSK 2021-2030	Priorita 3 Rozvinutá infraštruktúra a energetika					

		v priaznivom životnom prostredí.					
Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu							
Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanom	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota	Väzba na nadradené stratégie		
Zníženie objemu odpadu	Výsledkový	Evidencia OcÚ	0	30%	Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027		
Podiel separovaného odpadu	Výsledkový	Evidencia OcÚ	0	50%			
STRATEGICKÝ CIEĽ 2.3.	Zlepšenie kvality vôd a znižovanie negatívnych dopadov na životné prostredie						
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR			Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy na ktoré špecifický cieľ reaguje		
2.3.1. Odvádzanie a čistenie odpadových vôd	4Q/2021 – 4Q/2027	Hlavný partner	Obec Havaj	Ohrozenie životného prostredia pri nezlepšení prístupu k jeho ochrane			
		Spolupracujúci partneri	Susedné obce				
	Väzba na nadradené a sektorálne stratégie			Väzba na ostatné ciele PHRSR		Očakávaný dopad	
	Stratégia	Väzba		Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu
	Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027, Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	Cieľ politiky 2 – Ekologickejšia nízkouhlíková Európa		Špecifický cieľ 4.2.1.	posilňuje napĺňanie daného cieľa	Obyvatelia obce	Znižovanie vôd na najnižšiu možnú úroveň
PHRSR PSK 2021-2030	Priorita 3 Rozvinutá infraštruktúra a energetika v priaznivom životnom prostredí.						

	Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu					
	Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanie	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota	Väzba na nadradené stratégie
	Dĺžka vybudovanej kanalizácie	Výsledkový	Evidencia OcÚ	0	-	Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027, Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR		Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy na ktoré špecifický cieľ reaguje		
2.3.2. Budovanie a revitalizácia zelených plôch, oddychových priestranstiev	4Q/2021 – 4Q/2027	Hlavný partner	Obec Havaj	Zmeny klímy, prehrievanie, znečistenie ovzdušia, ohrozenie ekosystémov		
		Spolupracujúci partneri	Obyvatelia obce			
	Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		Väzba na ostatné ciele PHRSR		Očakávaný dopad	
	Stratégia	Väzba	Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu
	Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027, Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	Cieľ politiky 2 – Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Špecifický cieľ 4.3.1.	Zdravé ekosystémy	Obyvatelia obce	Zlepšenie možností voľnočasových aktivít, zlepšenie ŽP
PHRSR PSK 2021-2030	Priorita 3 Rozvinutá infraštruktúra a energetika v priaznivom životnom prostredí.					

	Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu					
	Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanie	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota	Väzba na nadradené stratégie
	Nárast plochy verejných priestranstiev	Výsledkový	Evidencia OcÚ	-	-	Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027,
Rozloha revitalizovaných plôch	Výsledkový	Evidencia OcÚ	-	-	Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	

PRIORITA 3	Sociálna obec					
STRATEGICKÝ CIEĽ 3.1.	Kvalitné vzdelávanie					
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR		Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy na ktoré špecifický cieľ reaguje		
3.1.1. Zvýšenie kvality vzdelávania a zlepšenie podmienok pre vzdelávanie	4Q/2021 – 4Q/2027	Hlavný partner	OcÚ	Potreba skvalitňovania vzdelávacieho systému.		
		Spolupracujúci partneri	vedenie obce, vedenie školy			
	Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		Väzba na ostatné ciele PHRSR		Očakávaný dopad	
	Stratégia	Väzba	Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu
	Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027, Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	Cieľ politiky 4 – Sociálnejšia Európa	Špecifický cieľ 1.1.1. Špecifický cieľ 3.2.1.	Skvalitňovanie služieb vzdelávania	Deti, žiaci, mládež a obyvatelia obce	Skvalitnenie vzdelávacieho procesu, lepšie dosahované výsledky vzdelávania

	PHRSR PSK 2021-2030	Priorita 2 Kvalitnejšie životné podmienky obyvateľov kraja				
	Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu					
	Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanom	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota	Väzba na nadradené stratégie
	Nárast počtu žiakov	Výsledkový	Evidencia OcÚ	-	-	Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027, Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030
STRATEGICKÝ CIEĽ 3.2.	Sociálne inovácie					
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR		Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy na ktoré špecifický cieľ reaguje		
3.2.1. Aktívne začlenenie a dostupné služby	4Q/2021 – 4Q/2027	Hlavný partner	Obec Havaj	Podpora nových služieb pre občanov		
		Spolupracujúci partneri	Obyvatelia obce			
	Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		Väzba na ostatné ciele PHRSR		Očakávaný dopad	
	Stratégia	Väzba	Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu
	Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027, Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	Cieľ politiky 4 – Sociálnejšia Európa	-	-	Obyvatelia obce	Zlepšenie dostupnosti a rozšírenie ponuky poskytovaných sociálnych služieb
PHRSR PSK 2021-2030	Priorita 2 Kvalitnejšie životné podmienky obyvateľov kraja					

	Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu					
	Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanom	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota	Väzba na nadradené stratégie
	Počet rôznych typov sociálnych služieb	Výsledkový	Evidencia OcÚ	-	-	Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027, Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030

PRIORITA 4	Obec bližšie k občanom					
STRATEGICKÝ CIEĽ 4.1.	Bezpečné fyzické prostredie v obci					
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR		Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy na ktoré špecifický cieľ reaguje		
4.1.1. Prevencia kriminality	4Q/2021 – 4Q/2027	Hlavný partner	Obec Havaj	Predchádzanie problémovým javom		
		Spolupracujúci partneri	OcÚ Havaj			
	Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		Väzba na ostatné ciele PHRSR		Očakávaný dopad	
	Stratégia	Väzba	Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu
	Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027	Cieľ politiky 5 – Európa bližšie k občanom	Všetky ostatné ciele	Tento cieľ prepája celú stratégiu	Obyvatelia obce	Dobudovanie bezpečnostnej infraštruktúry pre prevenciu kriminality
PHRSR PSK 2021-2030	Priorita 2 Kvalitnejšie životné podmienky					

		obyvateľov kraja				
	Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu					
	Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanom	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota	Väzba na nadradené stratégie
	Počet monitorovaných objektov	Výsledkový	Evidencia OcÚ	-	-	Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027
STRATEGICKÝ CIEĽ 4.2.	Rozvíjať bytovú politiku					
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR		Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy na ktoré špecifický cieľ reaguje		
4.2.1. Podporiť individuálnu bytovú výstavbu a výstavbu bytov	4Q/2021 – 4Q/2027	Hlavný partner	Obec Havaj	Rozvojová bytová politika obce		
		Spolupracujúci partneri	Obyvatelia obce			
	Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		Väzba na ostatné ciele PHRSR		Očakávaný dopad	
	Stratégia	Väzba	Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu
	-	-	Všetky ostatné ciele	Tento cieľ prepája celú stratégiu	Obyvatelia obce	Zlepšenie bytových podmienok
	Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu					
		Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanom	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota
	Počet nájomných bytov	Výsledkový	Evidencia OcÚ	-	-	-
	Počet lokalít IBV	Výsledkový	Evidencia OcÚ	-	-	

	Vybudovaný cyklochodník s napojením na regionálne cyklotrasy	Výsledkový	Evidencia OcÚ	-	-	
STRATEGICKÝ CIEĽ 4.3.	Podpora udržateľného cestovného ruchu					
Špecifické ciele	Doba realizácie	Partneri pre implementáciu PHRSR			Väzba na výzvy, potenciálny, limity, problémy impulzy na ktoré špecifický cieľ reaguje	
4.3.1. Využitie prírodného a kultúrneho dedičstva v oblasti podpory cestovného ruchu a turizmu	4Q/2021 – 4Q/2027	Hlavný partner	Obec Havaj	Nedostatočne využitý potenciál pre cestovný ruch a turistiku		
		Spolupracujúci partneri	OOCR, SPR Horný Zemplín, PSK, subjekty pôsobiace v CR			
	Väzba na nadradené a sektorálne stratégie		Väzba na ostatné ciele PHRSR		Očakávaný dopad	
	Stratégia	Väzba	Ciele	Väzba	Cieľová skupina	Predpokladaný dopad na cieľovú skupinu
	Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027	Cieľ politiky 5 – Európa bližšie k občanom	Všetky ostatné ciele	Tento cieľ prepája celú stratégiu	Obyvatelia obce	Lepšie možnosti v oblasti turizmu, väčšie možnosti rekreačno-kultúrneho využitia v obci
	PHRSR PSK 2021-2030	Priorita 1 Inovatívna a konkurencieschopná regionálna ekonomika				
	Indikátory viažuce sa ku špecifickému (operatívne) cieľu					
	Názov indikátora	Typ indikátora		Dátový set pre jeho monitorovanom	Vstupná hodnota	Cieľová hodnota
Dĺžka vybudovanej cyklotrasy	Výsledkový		Evidencia OcÚ	-	-	Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027,

	Dĺžka vybudovaných turistických chodníkov	Výsledkový	Evidencia OcÚ	-	-	Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030
	Počet vybudovaných objektov (amfiteáter)	Výsledkový	Evidencia OcÚ	0	1	

3.4. Strategický prístup pre dosiahnutie vízie a hlavného cieľa, priorít a systému cieľov PHRSR

Vzhľadom na to, že silné stránky obce prevažujú nad slabými a príležitosti nad hrozbami bola zvolená OFENZÍVNA STRATÉGIA rozvoja s tým, že obec bude stavať na identifikovaných silných stránkach a využité budú identifikované príležitosti.

Teda rozvojové aktivity by sa mali orientovať na eliminovanie negatívnych dopadov vonkajšieho prostredia využitím silných stránok obce a rozširovaním jeho ponuky s ohľadom na príležitosti z vonkajšieho prostredia.

3.5. Partneri pre implementáciu PHRSR a stratégia ich zapojenia

Prehľad partnerov pre implementáciu PHRSR:

- Obec Havaj zastúpená starostom a poslancami OZ – rozhodovací a kontrolný orgán;
- Obecný úrad Havaj – výkonný orgán;
- miestni podnikatelia;
- ZŠ s MŠ - spolupráca pri realizácii vybraných nástrojov podľa oblasti pôsobnosti;
- mimovládne organizácie pôsobiace v regióne - spolupráca pri realizácii vybraných nástrojov podľa oblasti pôsobnosti;
- občania obce Havaj - spolupráca a konzultácie pri implementácii vybraných nástrojov;
- orgány štátnej a verejnej správy – spolupráca a konzultácie pri implementácii vybraných nástrojov;
- subjekty pôsobiace v cestovnom ruchu v regióne – zapojené pri príprave a realizácii nástrojov v oblasti cestovného ruchu;
- rozvojové a konzultačné agentúry – konzultácia možností získania nenávratných zdrojov pre implementáciu nástrojov;
- zamestnávateľia pôsobiaci v regióne – spolupráca pri implementácii nástrojov v oblasti zamestnanosti a podnikateľského prostredia
- susedné obce z regiónu - spolupráca pri realizácii vybraných nástrojov podľa oblasti pôsobnosti s presahom územia.

4. Implementačný plán a plán monitorovania										
4.2. Postup pri implementácii PHRSR (rozdelenie úloh, činností a zodpovedností, časový harmonogram, implementačná štruktúra vrátane princípov, procesov a systému riadenia implementácie a riadenia rizík)										
Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Nástroj	Plánovací rok							
			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
1.1. Inovatívna správa obce	1.1.1. Optimalizovať procesy v samospráve z hľadiska efektívnosti a účelnosti	1.1.1. Webová stránka obce								
		1.1.2. Zvýšenie transparentosti, otvorená dátová platforma								
		1.1.3. Monitoring rozvojových dokumentov obce								
	Míľniky	M1. Pravidelné hodnotenie rozvojových dokumentov	Zodpovedný partner:				Obecný úrad, vedenie obce			
		M2. Poskytovanie verejných služieb občanom	Zodpovedný partner:				Obecný úrad			
Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Nástroj	Plánovací rok							
			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
1.2. Udržateľná doprava	1.2.1. Zlepšenie a skvalitnenie dopravnej infraštruktúry	1.2.1.1. Chodník pri ceste II. triedy								
		1.2.1.2. Dobudovanie miestnych komunikácií								
		1.2.1.3. Vybudovanie odstavného pruhu pre autobusovú dopravu								
		1.2.1.4. Vybudovanie cyklochodníka s napojením na								

		regionálnu cyklotrasu							
	Míľniky	M1. Dĺžka dobudovaných komunikácií	Zodpovedný partner:			Obecný úrad			
		M2. Dĺžka vybudovaných cyklochodníkov	Zodpovedný partner:			Obecný úrad, OOCR, PSK			

Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Nástroj	Plánovací rok						
			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
2.1. Zníženie energetickej zát'aže	2.1.1. Znižovanie energetickej náročnosti budov	2.1.1.1. Zníženie energetickej náročnosti budovy obecného úradu							
	Míľniky	M1. Počet zrekonštruovaných verejných budov, ktoré spĺňajú kritéria energetickej triedy A	Zodpovedný partner:			Obecný úrad			
Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Nástroj	Plánovací rok						
			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
2.2. Zvýšenie miery separácie a zhodnocovania odpadov	2.2.1. Vytváranie podmienok na separáciu a zhodnocovanie odpadov	2.2.1.1. Vytvorenie lepších podmienok na separáciu odpadu							
		2.2.1.2. Technické vybavenie pre zhodnocovanie odpadu							
	Míľniky	M1. Zníženie objemu odpadu zneškodneného skládkovaním	Zodpovedný partner:			Obecný úrad			
		M2. Zvýšenie podielu separovaného odpadu na celkovom odpade	Zodpovedný partner:			Obecný úrad			
		M3. Počet technického vybavenia na zhodnocovanie odpadu	Zodpovedný partner:			Obecný úrad			
Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Nástroj	Plánovací rok						
			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
2.3. Zlepšenie kvality vôd a znižovanie	2.3.1. Odvádzanie a čistenie odpadových vôd	2.3.1.1. Vybudovanie kanalizácie							

dopadov ba životné prostredie	2.3.2. Budovanie a revitalizácia zelených plôch, oddychových priestranstiev	2.3.2.1. Vybudovanie oddychovej časti v obci							
	Míľniky	M1. Dĺžka vybudovanej kanalizačnej siete	Zodpovedný partner:			Obecný úrad			
		M2. Počet vybudovaných a revitalizovaných priestranstiev	Zodpovedný partner:			Obecný úrad			

Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Nástroj	Plánovací rok						
			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
3.1. Kvalitné vzdelávanie	3.1.1. Zvýšenie kvality vzdelávania a zlepšenie podmienok pre vzdelávanie	3.1.1.1. Stavebné úpravy a zvýšenie kapacity MŠ							
		3.1.1.2. Rekonštrukcia elektroinštalácie ŠJ							
		3.1.1.3. Renovácia vybavenie ŠJ							
	Míľniky	M1. Navýšenie kapacít MŠ	Zodpovedný partner:			Obecný úrad, ZŠ s MŠ			
		M2. Odstránenie havarijného stavu elektroinštalácie ŠJ	Zodpovedný partner:			Obecný úrad, ZŠ s MŠ			
		M3. Počet vybavenia ŠJ	Zodpovedný partner:			Obecný úrad, ZŠ s MŠ			
Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Nástroj	Plánovací rok						
			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
3.2. Sociálne inovácie	3.2.1. Aktívne začlenenie a dostupné služby	3.2.1.1. Komunitné centrum							
		3.1.1.2. Rekonštrukcia sociálnych zariadení multifunkčnej budovy							
	Míľniky	M1. Vybudované komunitné centrum	Zodpovedný partner:			Obecný úrad, obyvatelia obce			
M2. Zrekonštruované sociálne zariadenia multifunkčnej budovy		Zodpovedný partner:			Obecný úrad, obyvatelia obce				

Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Nástroj	Plánovací rok						
			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
4.1. Bezpečné fyzické prostredie v obci	4.1.1. Prevenca kriminality	4.1.1.1. Kamerový systém							
		4.1.1.2. Rekonštrukcia verejného osvetlenia							
	Míľniky	M1. Počet monitorovaných objektov	Zodpovedný partner:			Obecný úrad			
		M2. Počet vymenených stĺpov verejného osvetlenia a počet vymenených svietidiel	Zodpovedný partner:			Obecný úrad			
4.2. Rozvíjať bytovú politiku	4.2.1. Podporiť individuálnu bytovú výstavbu a nájomné byty	4.2.1.1. Vybudovanie infraštruktúry pre ďalšiu IBV							
		4.1.1.2. Výstavba bytového domu							
Míľniky	M1. Počet projektov IBV	Zodpovedný partner:			Obecný úrad				
	M2. Počet nových bytov	Zodpovedný partner:			Obecný úrad, ŠFRB				
4.3. Podpora udržateľného cestovného ruchu	4.3.1. Využitie prírodného a kultúrneho dedičstva v oblasti podpory cestovného ruchu a turizmu	4.3.1.1. Vybudovanie amfiteátra							
		4.3.1.2. Budovanie cyklotrás a turistických chodníkov							
Míľniky	M1. Vybudovaný amfiteáter	Zodpovedný partner:			Obecný úrad				
	M2. Dĺžka vybudovaných cyklotrás a turistických chodníkov	Zodpovedný partner:			Obecný úrad, OOCR, SPR Horný Zemplín PSK				

4.3. Systém monitorovania a hodnotenia naplňania PHRSR

Cieľom monitorovania a hodnotenia naplňania PHRSR je zabezpečiť plynulé naplňanie stanovených cieľov v jednotlivých prioritách. Obecný úrad zabezpečí spracovanie monitorovacej správy v súčinnosti s ostatnými externými pracovníkmi participujúcimi na realizácii projektov v rámci PHRSR. Vstupnými údajmi pre monitorovacie správy budú najmä evidencie vedené Obecným úradom, programový rozpočet a ukazovatele sledované v jednotlivých implementovaných projektoch, pokiaľ si to ich realizácia vyžaduje. Monitorovanie sa bude realizovať raz ročne a bude mať podobu taxatívneho vymedzenia realizovaných aktivít v kombinácii s vyhodnotením stanovených indikátorov a míľnikov. Monitorovacie správy budú predkladané obecnému zastupiteľstvu podľa príslušnosti jednotlivých naplňaných priorít v rámci PHRSR, ktoré sú kompetentnými orgánmi správy oponovať, hodnotiť a prijímať na základe nich ďalšie rozhodnutia.

Prehľad monitorovania indikátorov, míľnikov prezentuje nasledovná tabuľka:

Názov indikátora/ míľnika/ ukazovateľa efektívnosti	Spôsob monitorovania	Časové body monitorovania	Územná podrobnosť monitorovania	Zodpovednosť za monitoring
Podiel obecných budov spĺňajúci kritéria energetickej triedy A	Evidencia OcÚ	1 x ročne	Obec	Obecný úrad
Počet nových bytových domov	Evidencia OcÚ	1 x ročne	Obec	Obecný úrad
Obstarané nové vybavenie ZŠ s MŠ	Evidencia OcÚ	1 x ročne	Obec	Obecný úrad
Zrekonštruované priestory ZŠ s MŠ	Evidencia OcÚ	1 x ročne	Obec	Obecný úrad
Dĺžka dobudovanej miestnej komunikácie	Evidencia OcÚ	1 x ročne	Obec	Obecný úrad
Dĺžka vybudovanej miestnej komunikácie (chodník)	Evidencia OcÚ	1 x ročne	Obec	Obecný úrad
Počet odstavných plôch pre autobusovú dopravu	Evidencia OcÚ	1 x ročne	Obec	Obecný úrad
Vybudovaná cyklotrasa (dĺžka)	Evidencia OcÚ	1 x ročne	Obec	Obecný úrad
Počet vybudovaných turistických chodníkov	Evidencia OcÚ	1 x ročne	Obec	Obecný úrad
Zrekonštruované verejné osvetlenie	Evidencia OcÚ	1 x ročne	Obec	Obecný úrad
Vybudovaný kamerový systém (počet chránených objektov)	Evidencia OcÚ	1 x ročne	Obec	Obecný úrad

Zvýšenie podielu separácie odpadu	Evidencia OcÚ	1 x ročne	Obec	Obecný úrad
Vybudované komunitné centrum	Evidencia OcÚ	1 x ročne	Obec	Obecný úrad
Zrekonštruované priestory multifunkčnej budovy	Evidencia OcÚ	1 x ročne	Obec	Obecný úrad
Vybudovanie amfiteátra	Evidencia OcÚ	1 x ročne	Obec	Obecný úrad
Rozloha nových oddychových priestranstiev	Evidencia OcÚ	1 x ročne	Obec	Obecný úrad
Počet nových lokalít pre IBV	Evidencia OcÚ	1 x ročne	Obec	Obecný úrad
Podiel odkanalizovania územia	Evidencia OcÚ	1 x ročne	Obec	Obecný úrad

5. Plán využitia/aktivizácie zdrojov vrátane finančného plánu

Nasledujúca tabuľka prezentuje plán využitia finančných zdrojov v podobe finančného plánu implementácie stratégie pre obdobie 1 + 2 roky a výhľad obsahujúci rozdelenie všetkých zdrojov na programovacie obdobie a jednotlivé implementačné nástroje.

Identifikátor	Strategický cieľ (označenie a názov)	Rok			Spolu	Program/podprogram rozpočtu
		2021	2022	2023		
Špecifický cieľ (označenie)						
Špecifický cieľ 2.1.1. Znižovanie energetickej náročnosti budov	2.1.1.1. Zníženie energetickej náročnosti budovy obecného úradu	380 000,00 EUR			380 000,00 EUR	Životné prostredie
Špecifický cieľ 4.2.1. Podporiť individuálnu bytovú výstavbu a výstavbu bytov	4.2.1.1. Výstavba bytového domu		700 000,00 EUR		700 000,00 EUR	Bývanie
Špecifický cieľ 4.3.1. Využitie prírodného a kultúrneho dedičstva v oblasti podpory cestovného ruchu a turizmu	4.3.1.1. Vybudovanie amfiteátra		60 000 EUR		60 000,00 EUR	Kultúra

6. Riziká implementácie a ich prevencia

Prehľadný plán manažmentu rizík ako výsledok analýzy rizík implementácie PHRSR a prehľad opatrení na ich minimalizáciu resp. minimalizáciu ich dopadov s udaním zodpovedností a spôsobov monitorovania zachytáva nasledujúca tabuľka:

Popis rizika	Väzba rizika na cieľ resp. nástroj implementácie PHRSR	Zhodnotenie významnosti rizika	Opatrenie na zníženie rizika	Spôsob monitorovania rizika	Zodpovednosť za monitorovanie a realizáciu opatrenia
Riziko nezískania dofinancovania z externých zdrojov	Všetky ciele a nástroje	Významné	Dôsledné sledovanie aktuálnych výziev na predkladanie žiadostí o NFP, Spolupráca s konzultačnými firmami a rozvojovými agentúrami, kvalitná príprava projektov	Monitorovanie počtu predložených žiadostí o NFP, monitorovanie schválených a neschválených žiadostí o poskytnutie NFP	obecný úrad, starosta obce
Riziko nedostatku vlastných zdrojov pre spolufinancovanie projektov	Všetky ciele a nástroje	Významné	Dôsledné a zodpovedné rozpočtovanie, hospodárnosť fungovania samosprávy, manažment zadĺženosti	Sledovanie hospodárskeho vývoja, priebežné sledovanie a monitorovanie plnenia rozpočtu	obecný úrad, starosta obce
Riziko nedostatočného reflektovania potrieb územia v rámci výziev OP Slovensko 2021-2027	Všetky ciele a nástroje	Stredné	Aktívne vyhľadávanie informácií o príprave a realizácii OP Slovensko.	Sledovanie zverejňovaných výziev.	rozvojové a konzultačné agentúry
Riziko úbytku obyvateľov	ŠC: Podporiť individuálnu bytovú výstavbu a výstavbu bytov	Nízke	Včasná implementácia nástrojov predmetného strategického cieľa	Zisťovanie spokojnosti obyvateľov prostredníctvom dotazníkov, smart nástrojov	obecný úrad, starosta obce
Riziko poklesu záujmu turistov o región	ŠC: Využitie prírodného a kultúrneho dedičstva v oblasti podpory cestovného ruchu a turizmu	Nízke	Propagácia obce a regiónu, spolupráca so subjektmi CR a rozvojovými agentúrami	Sledovanie návštevnosti v regióne	obecný úrad, starosta obce
Riziko nezájmu občanov o spoločenské dianie, nevyužívanie participatívnych nástrojov	ŠC: Optimalizovať procesy v samospráve z hľadiska efektívnosti a účelnosti	Stredné	Aktívny a transparentný prístup vedenia obce k obyvateľom	Monitoring zapájania sa obyvateľov do tvorby politík, účasti na verejnom živote	obecný úrad, starosta obce, obecné zastupiteľstvo

7. Riadenie implementácie

Monitorovanie sa bude realizovať raz ročne a bude mať podobu taxatívneho vymedzenia realizovaných aktivít v kombinácii s vyhodnotením stanovených indikátorov a míľnikov. Monitorovacie správy budú predkladané obecnému zastupiteľstvu podľa príslušnosti jednotlivých naplnených priorit v rámci

PHRSR, ktoré sú kompetentnými orgánmi správy oponovať, hodnotiť a prijímať na základe nich ďalšie rozhodnutia.			
Pravidlá, procesy a štruktúry riadenia implementácie PHRSR prezentuje nasledujúca tabuľka.			
Názov štruktúry kontroly implementácie PHRSR	Úlohy a kompetencie v rámci implementácie PHRSR		
<i>Zastupiteľstvo</i>	Schvaľovací orgán PHRSR. Na základe predkladaných monitorovacích správ hodnotí plnenie plánovaných aktivít v rámci jednotlivých priorít PHRSR. Rozhoduje o aktualizácii PHRSR.		
<i>Hlavný kontrolór</i>	Kontroluje plnenie cieľov. Kontroluje súlad implementácie PHRSR s rozpočtom.		
Názov štruktúry riadenia implementácie PHRSR	Členovia a ich funkcie	Popis kompetencií štruktúry implementácie pri implementácii PHRSR	Popis princípov práce štruktúry implementácie, organizácie práce a rozhodovacích procesov
<i>Riadiaci výbor</i>	starosta obce, zástupca starostu, poslanec Obecného zastupiteľstva, pracovník OcÚ	Rozhoduje, presadzuje, zadáva úlohy, lobuje smerom k nadriadeným orgánom a zabezpečuje všeobecnú podporu realizácie plánu.	Riadiaci výbor sa stretáva 1x za štvrtrok a vyhodnocuje priebežné napĺňanie cieľov PHRSR, stanovuje priority realizácie. Zloženie bude schválené po schválení PHRSR. Každý člen by mal mať kompetenciu prijať rozhodnutie a mal by zohrávať významnú úlohu v živote obce tak, aby mohol intervenovať pri realizácii a riešiť vznikajúce problémy. Zahájí činnosť hneď pri svojom menovaní.
<i>Gestor</i>	starosta obce	Koordinuje všetky zložky zodpovedné za implementáciu PHRSR.	Stojí na čele riadiaceho výboru, zvoláva a vedie jeho zasadnutie. Najvyšší reprezentant realizácie PHRSR do vnútra obce aj navonok vo vzťahu k nadriadeným orgánom.
Názov výkonnej štruktúry v procese implementácie PHRSR	Členovia a ich funkcie	Popis kompetencií štruktúry implementácie pri implementácii PHRSR	Popis princípov práce štruktúry implementácie, organizácie práce a rozhodovacích procesov
<i>Koordinátor tvorby stratégie</i>	starosta obce	Koordinuje činnosti spojené s tvorbou PHRSR, zber dát, participatívny proces tvorby PHRSR.	Je kľúčovým aktérom obce pri tvorbe PHRSR. Zodpovedá za kvalitu poskytovaných údajov a zabezpečenie participatívnej tvorby PHRSR.
	externý dodávateľ	Metodicky usmerňuje tvorbu PHRSR, spracováva finálny dokument.	Je poradným orgánom v procese PHRSR. Zodpovedá

			za metodickú správnosť vypracovaného dokumentu.
<i>Tím pre koordináciu implementácie</i>	starosta obce a poslanci OZ	Koordinuje realizované aktivity. Tvorí a realizuje komunikačnú stratégiu implementácie PHRSR.	Rieši kľúčové logistické a realizačné otázky implementácie PHRSR.
<i>Tím logistickej podpory</i>	zamestnanci obecného úradu	Podieľajú sa na realizácii jednotlivých nástrojov a monitoringu PHRSR. Poskytujú technickú a administratívnu podporu procesom.	Podporná štruktúra pri tvorbe a realizácii PHRSR. Zodpovedá za zber dát potrebných pre monitorovanie a vyhodnotenie plnenia PHRSR.

8. Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR

8.1. Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR pre nadradené a nižšie úrovne strategického riadenia

Smerom k nadradeným úrovňam strategického riadenia:

Pri spracovaní PHSR sa vychádzalo zo strategických dokumentov na nadradených úrovniach, ktoré boli zohľadnené. Obec Havaj rieši v rámci svojho PHRSR viaceré oblasti, ktorých riešenie si vyžaduje kooperáciu s vyššími úrovňami vlády ako aj okolitými obcami, a zodpovednými inštitúciami (Východoslovenská vodárenská spoločnosť).

Riešenie uvedených oblastí si vyžaduje intervencie ako z regionálnej úrovne – PSK, tak aj národnej úrovne – príslušné rezortné ministerstvá.

Ide najmä o:

- vybudovanie kanalizácie;
- budovanie cyklotrás.

Obec Havaj má záujem riešiť viaceré oblasti života, ktoré sú v súlade s prioritami nadradených vlád (napr. zariadení sociálnej starostlivosti, budovanie bytového domu), preto je žiadúce, aby vyššie úrovne vlád reflektovali požiadavky obce v strategickom plánovaní i riadení rozvoja.

Nižšie úrovne strategického riadenia:

PHSR obce je program na najnižšom stupni verejnej správy, preto z neho nevyplývajú žiadne odporúčania na nižšie úrovne strategického riadenia.

8.2. Odporúčania a požiadavky pre partnerské a spolupracujúce subjekty

Obecný úrad Havaj – výkonný orgán, administratívny orgán. Požaduje sa, aby vytváral technické a administratívne zázemie pre implementáciu a monitoring PHRSR

Základná škola s materskou školou Havaj – spolupráca pri realizácii vybraných nástrojov PHRSR. Požaduje sa a očakáva sa poskytovanie podnetov pri pre aktualizáciu PHRSR, poskytuje potrebné dáta pri monitoringu a hodnotení plnenia PHRSR

Aktívni občania - konzultačný a poradný orgán pri implementácii špecifických nástrojov PHRSR. Požaduje sa a očakáva sa podávanie pripomienok a návrhov k realizácii PHRSR počas jeho implementácie. Zároveň sa požaduje aktívny prístup pri realizácii jednotlivých nástrojov.

Susedné obce – Očakáva sa najmä spolupráca pri implementácii nástrojov s presahom územia (infraštruktúra, cestovný ruch)

Zamestnávateľia pôsobiaci v regióne – Očakáva sa najmä spolupráca pri implementácii nástrojov v oblasti zamestnanosti a podnikateľského prostredia.

Mimovládne organizácie pôsobiace v regióne – konzultačný a poradný orgán pri implementácii špecifických nástrojov PHRSR. Požaduje a očakáva sa podávanie pripomienok a návrhov k realizácii PHRSR počas jeho implementácie.

Subjekty pôsobiace v cestovnom ruchu v regióne – zapojené pri príprave a realizácii nástrojov v oblasti cestovného ruchu. Požaduje poradenstvo a spolupráca aj počas implementačnej fázy.

Rozvojové a konzultačné agentúry – konzultácia možností získania nenávratných zdrojov pre implementáciu nástrojov. Očakáva sa aktívna spolupráca a výmena informácií najmä v oblasti možností získavania nenávratných zdrojov.

Orgány štátnej správy a regionálnej samosprávy – Očakáva sa spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov. Očakáva sa tiež profesionálny a ústretový prístup pri schvaľovacích a povoľovacích konaniach.

8.3. Záverečná správa

Potreba spracovania nového PHRSR pre obec Havaj bola identifikovaná v júni 2021, kedy bolo prijaté rozhodnutie spracovania daného dokumentu. Gestorom tvorby PHRSR a zároveň koordinátorom tvorby PHRSR bol Stanislav Viňarský, starosta obce Havaj. Členmi riešiteľského tímu boli poslanci obecného zastupiteľstva obce Havaj, ktorí úzko spolupracovali s obyvateľmi obce a prinášali podnety priamo od nich.

Prípravné práce na tvorbe PHRSR začali v júni 2021 a to zberom údajov relevantných pre vyhodnotenie predchádzajúceho PHSR obce Havaj na roky 2008-2015. Zistenia boli následne konzultované členmi riešiteľského tímu a starostom obce, na základe čoho boli identifikované naplnené, naplnené čiastkovo a nenaplnené ciele PHSR. Tie boli konfrontované s prioritami vedenia a potrebami rozvoja územia, a takto prehodnotené boli jedným zo vstupných materiálov tvorby PHRSR pre nové obdobie.

Od júla 2021 prebiehal aktívny zber sekundárnych dát charakterizujúci súčasný stav v obci v skúmaných oblastiach PHRSR. Cieľom bolo získať kvalitatívne informácie o súčasnom stave v sledovaných oblastiach, zmapovať problémové oblasti, priority ich rozvoja do ďalšieho obdobia. V ďalšej etape spracovania PHRSR boli spracované samostatné analýzy jednotlivých oblastí obce a vyhodnotenie v podobe analýzy SWOT. V mesiacoch august až október 2021 bol rozpracovaný návrh vlastnej stratégie, návrh implementácie, financovania, monitorovania a vyhodnocovania PHRSR. Finálna podoba dokumentu bola odovzdaná na schválenie OZ v novembri 2021.

PHRSR obce Havaj je živý dokument. Realizácia PHRSR musí byť spoľahlivo sledovaná a dokument musí byť podľa potreby doplňovaný a upravovaný.

9. Využitie literárne zdroje

- Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja (2020)
- Vstupná správa k Integrovanej územnej stratégii Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027
- Akčný plán rozvoja najmenej rozvinutého okresu Stropkov v znení dodatku č.1
- Partnerská dohoda medzi EÚ a SR na roky 2021 – 2027 (návrh)
- OP Slovensko 2021-2027 (návrh)
- Agenda 2030

- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030

Internetové stránky

- webová stránka obce Havaj (2021)
- webová stránka ZŠ s MŠ Havaj (2021)
- webová stránka Štatistického úradu SR, DataCube (údaje za rok 2020)
- Sčítanie obyvateľov, domov a bytov (2011)

10. Prílohy

Príloha č. 1 Vstupná analýza pre spracovanie PHRSR

Príloha č. 1
Vstupná analýza pre
spracovanie PHRSR obce
HAVAJ na roky 2021-2027
s výhľadom do roku 2030)

Obsah

ANALYTICKÁ ČASŤ.....	2
Analýza vnútorného prostredia	2
1. Základná charakteristika obce	2
2. Poloha a rozloha obce.....	3
3. Historický vývoj obce	4
4. Prírodné pomery	7
5. Pôdne pomery.....	12
6. Demografia.....	13
7. Nezamestnanosť	19
8. Domový a bytový fond.....	21
9. Školstvo	21
10. Zdravotníctvo	22
11. Kultúrno-spoločenský život.....	22
12. Vybavenie obce	22
13. Ekonomika obce	22
14. Manažment a správa obce	23
15. Podnikateľské prostredie v obci	24

ANALYTICKÁ ČASŤ

Analytická časť PHRSR prináša komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie a odhad budúceho vývoja s dôrazom na možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce relevantné stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja územia obce. Riadiaci tím preto spracoval analýzu vnútorného prostredia obce, ktorá slúži ako podklad pre samotný strategický dokument PHRSR obce Havaj na roky 2021-2027 s výhľadom do roku 2030.

Analýza vnútorného prostredia

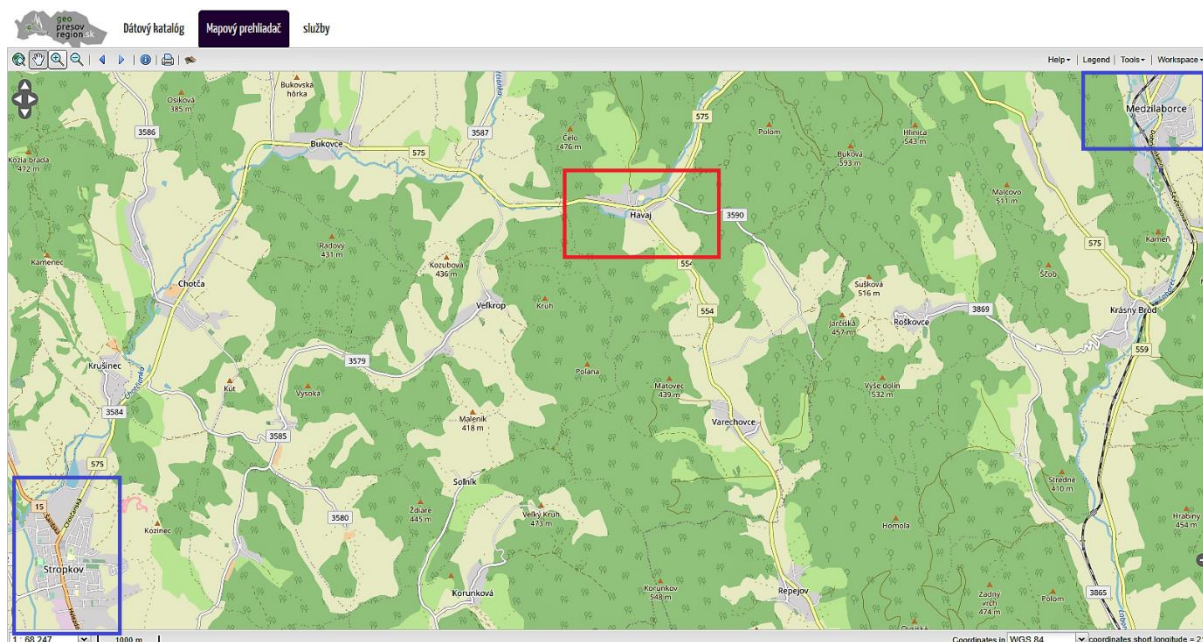
1. Základná charakteristika obce

 Základná charakteristika k 31.12.2020	
Kód obce	527297
Názov okresu	Stropkov
Názov kraja	Prešovský
Štatút obce	obec
Prvá písomná zmienka o obci	1430
Nadmorská výška obce (v metroch nad morom)	274
Celková výmera územia obce (m ²)	1425 78 33
Počet obyvateľov	421
Hustota obyvateľstva na km ²	28,76
PSČ	090 23
Telefonické smerovacie číslo	+421-54

Tabuľka č. 1 Základná charakteristika k 31.12. (Zdroj: Štatistický úrad SR)

2. Poloha a rozloha obce

Mapa č. 1 Poloha obce Havaj (Zdroj: Geoportál Prešovského samosprávneho kraja)

Geografickou polohou katastrálneho územia (k.ú.) obce rozumieme nielen jej postavenie medzi najbližšími (susednými) obcami, ale najmä jej relatívne umiestnenie voči významným strediskám osídlenia, atraktívnym, funkčne špecializovaným priestorom a pod.

Zhodnotiť geografickú polohu je možné v rámci viacerých hierarchických úrovní, od úrovne mikroregionálnej (lokálnej) až po makroregionálnu.

Makropoloha obce Havaj súvisí s jej lokalizáciou v rámci severovýchodného Slovenska v blízkosti hraníc s Poľskom a Ukrajinou. Z hľadiska *mezopolohy* môžeme územie k.ú. Havaj v súlade s Luknišom (1985) zaradiť do Východoslovenského centralizačného regiónu (VCR) s centrom Košice, od ktorého je vzdialené 98,8 km severovýchodným smerom. Druhé významné centrum tohto priestoru je mesto Prešov (vzdialené 63,5 km západným smerom), ktoré plní pre obec zo samosprávneho hľadiska stredisko vyššieho územného celku. Vo vzdialenosti do 30 km sa nachádzajú ďalšie dva centrá s viac ako 10 tisíc obyvateľmi a to Stropkov a Svidník.

Mikropoloha územia je bezprostredne ovplyvňovaná okresným mestom Stropkov, ktoré sa nachádza 14,8 km západne od Havaja. K.ú. obce Havaja susedí s obcami Malá Poľana,

Roškovce a Bystrá z východnej strany a katastrálnymi hranicami obcí Vadiča zo severnej a Staškovce zo severozápadnej, Makovce a Veľkrop zo západnej a Varechovce z južnej.

Celková rozloha katastrálneho územia obce Havaj je 1 426 ha. Samotná obec má v podstate uličný pôdorys. Centrálnou časťou preteká Polianský potok lemovaný verejnou zeleňou.

(Zdroj: Geoportál Prešovského samosprávneho kraja, 2021)

3. Historický vývoj obce

V roku 1403 kráľ Žigmund daroval zemanom z Geče dedinu Havaj, ktorá prv patrila bezdetným zemanom. Z jej maďarského názvu v zmysle Havajová Poruba je zrejmé, že sídlisko založil šoltýs Havaj s poddanými podľa zákupného, nemeckého alebo valašského práva. Keďže v Havaji v 16. storočí dokázateľne žilo valašsko – rusínske obyvateľstvo, táto skutočnosť umožňuje viac predpokladať, že pôvodcami Havaja bolo valašské obyvateľstvo. Založenie tamojšieho sídliska spadá do 14. storočia. Ľudový názov Havaj bol totožný s priezviskom šoltýsa a v neskorších písomnostiach sa dedina vyskytuje len s takým názvom. Havaj nezostal trvalým majetkom zemanov z Geče. Nadobudli ho šľachtici z Perína už pred rokom 1430. Odvtedy a aj v 17. storočí bol majetkovou súčasťou stropkovského panstva. Sídlisko malo v roku 1600 obývaných 26 poddanských domov, dom šoltýsa, napokon aj pravoslávneho farára, lebo v dedine mali kostol, o ktorom sú doklady od roku 1601. V Havaji koncom 16. storočia vzrástol počet obyvateľov, ale aj domov, čiastočne zásluhou prisťahovalcov. Na prelome 16. – 17. storočia bol stredne veľkou rusínskou dedinou, pričom bol najväčšou v priľahlom okolí. V 17. storočí valašské domácnosti chudobneli. Podľa zápisov v urbároch v roku 1639 v Havaji žila šoltýska domácnosť, pravoslávny farár s rodinou, 22 valašských domácností a 8 želiarskych. V roku 1715 žilo v Havaji 13 poddanských domácností, v roku 1720 len 10. K dedine patrila aj vodný mlyn. V obecnej kronike sa píše, že o vzniku názvu obce Havaj sa nezachovali žiadne správy. Medzi obyvateľstvom však kolujú dve legendy o jej pomenovaní. Obyvatelia pracovali v rozsiahlych lesoch, pálili uhlie a furmančili. Bola tu poľná tehelňa a výkupný sklad.

Vznik a názov obce

O vzniku obce Havaj sa nám nezachovali žiadne pravdivé správy. Medzi obyvateľstvom však kolovali dve legendy o jej pomenovaní. Podľa prvej legendy, kedysi dávno v okolí súčasnej obce panskí sluhovia pásavali voľy. Títo pastieri vedeli rozprávať iba po maďarsky a len veľmi ťažko sa dorozumievali s prapôvodnými obyvateľmi. Životné podmienky ich nútili vymieňať, či kupovať si výrobky. Najčastejšie išlo o chlieb a maslo. Pretože maslo nazývali po maďarsky

„vaj“ a kupovali ho na tzv. „havy“ (merná jednotka), obec, ktorá tu vznikla bola pomenovaná spojením týchto dvoch dôležitých pre pastierov slov – HAVAJ. Iná legenda má veľmi podobný charakter. Podľa nej akýsi starý pán, ktorý tu nemohol nič dobrého kúpiť radostne zakričal keď mu dali maslo „jó ha vaj is“ (jó ha vaj) – dobre je aj maslo. A tak vzniklo pomenovanie HAVAJ. Ani o jednej tejto variante nemôžeme tvrdiť, že je pravdivá. Na základe obidvoch sa dá však predpokladať, že pomenovanie má skutočne súvislosť s roľníckym obyvateľstvom, alebo presnejšie povedané s poľnohospodárskymi výrobkami.

Obyvateľstvo

O prvých obyvateľoch a zakladateľoch nie sú zachované žiadne pravdivé správy. Ani na základe najstarších písomných pamiatok nemožno presne stanoviť, ktoré rodiny boli zakladajúcimi v obci. V matrike z r. 1824 sa spomínajú rodiny, ktorých potomkovia v obci už neexistujú, ako Šveda, Hulla, Valkov, Chalaj, Tutočko, Bačso, Chromý. Vedľa nich nachádzame v matrike aj také priezviska, ktoré dodnes v obci existujú, ako Gajdoš, Ducar, Čepa, Hupcej. Je ťažko určiť, ktoré z týchto rodín boli svojim pôvodom staršie. Podľa spomienok starších tieto rodiny žili pred prvou svetovou vojnou v 22. obytných domoch, ktoré sa rozprestierali v centre súčasnej obce. Časť obce od križovatky smerom k Varehovciam a k Malej Poľane bola vybudovaná až po r. 1928.

Národnosť

Žijúc pod stáročným útlakom Maďarov, obyvatelia obce Havaj, spolu s obyvateľmi ostatných okolitých obcí sa považovali za jednu vetvu národa, žijúceho na území vtedajšej Rusi. Hrdo si chránili meno Rusin (ľudové Rusnák). Naši predkovia si pritom uvedomovali, že názov Rusin ich nijako neviaže patriť pod veľkoruský národ. Vtedajšie politické pomery v Rusku ale aj u nás nevedli našich predkov k jasnému pochopeniu, že sú súčasťou národa, žijúceho za Karpatmi, t.j. národa Ukrajinského, tým viac, že Ukrajincov v cárskom Rusku nazývali „Malorusmi“. Názvy jednotlivých častí chotára a reč, ktorou hovorili pôvodní obyvatelia svedčia o tom, že to bolo nárečie ukrajinské.

Náboženstvo

Všetky kultúrne hodnoty sa v dávnej minulosti vytvárali okolo cirkvi. Príslušnosť k národnosti ukrajinskej (ruskej) sa často stotožňovala s príslušnosťou k pravoslávnej cirkvi. S tým dobre počítali aj samotné maďarské úrady a preto od r. 1649 (po podpísaní Brest-Litovskej únie) zavádzali násilnú úniu s cieľom maďarizácie a asimilácie obyvateľstva. To sa im skutočne podarilo pokiaľ išlo o časť inteligencie a duchovenstva. Nepodarilo sa však uskutočniť zmenu v náboženstve u jednoduchých ľudí, pretože únia podstatne nezmenila východný cirkevný

obrad. Obyvateľstvo v Havaji bolo najskôr pravoslávneho, neskôr gréckokatolíckeho vierovyznania a ako je to vidieť aj z matriky len zriedka a výnimočne sa spomína vierovyznanie rímskokatolíckeho, ktoré sa vzťahovalo spravidla iba na príslušníkov panujúcej triedy. Podľa zachovaných správ, severozápadne od obce, na vyvýšenom mieste bol v r. 1654 postavený drevený kostol, ktorý tu stal až do r. 1824. V tomto roku za farára Vasil'a Pajkošihho bol postavený na tom istom mieste kostol kamenný. Cirkevným kurátorom v tom čase bol Havajčan Štefan Harajda. Dva veľké zvony „NIKOLAJ – 225 kg a VASIL' boli v čase prvej svetovej vojny odovzdané armáde na kanóny. Aj fara v Havaji existovala pred viac ako 200 rokmi. Ako to vyplýva z protokolov starých matrik prvý protokol bol vedený presbiterom Joanom Kohinom v r. 1781.

Škola

Hoci podmienky pre vzdelávanie obyvateľstva boli veľmi ťažké, alebo takmer žiadne, obyvatelia obce pamätajú budovu starej drevenej školy, ktorá bola v Havaji od r. 1852 do prvej svetovej vojny, kedy bola zničená. Bola na Markovom pozemku pri dome Vasil'a Dubása. Názov tejto školy bol „Gréckokatolícka cirkevná škola“. Učiteľom na tejto škole bol p. Compel', ktorý pôsobil v Havaji 35 rokov (do r. 1914). Vyučovacím jazykom do r. 1918 bol jazyk maďarský iba náboženstvo sa vyučovalo po rusínsky. Učiteľ vyučoval od 1. septembra do konca apríla, od 1. mája do 1. septembra boli prázdniny. Pochádzal od Prešova a bol veľmi pracovitý. Pred prvou svetovou vojnou to bola škola jednotriedna a navštevovali ju aj deti zo susedných obcí Bystrá a Makovce. V roku 1911 bola postavená nová cirkevná škola, ktorej správcom bol učiteľ p. Mihalič a vyučoval aj farár p. Zima. Prvý Havajčan, ktorý sa naučil čítať a písať bol Andrej Gajdoš, ktorého to naučil obecný kantor p. Ščerba približne v r. 1868.

Pošta

Obec Havaj mala už dávnejšie svoju poštu. O jej založení sa nezachovali presné údaje. Podľa spomienok existuje približne 140 rokov. Spočiatku bola pošta na Kohinovom pozemku, kde vedúcou bola p. Kohinová. Po nej bola vedúcou Julia Lasskay. Do r. 1925 dovážali poštu zo Stropkova. Dovážal ju sluha Lasskayovej a po dobu 1 roka Ivan Dubás. Od r. 1926 poštu dovážali z Medzilaboriec. Od r. 1932 je vedúcou pošty Aurélia Novotná, rod. Špaldoňová, ktorá úradovala až do r. 1947. Poštu v tom čase dovážal Vasil' Dubás. Budova starej pošty bola postavená v r. 1900, úradovalo sa v nej do druhej svetovej vojny. Po tom bola pošta v budove Emila Fachera, rodina ktorého zahynula v koncentračnom tábore v Poľsku.

Starosta obce

Prvým starostom (richtárom) obce Havaj bol občan Juraj Popovič, ktorý bol zvolený po skončení prvej svetovej vojny. Okrem neho bolo do obecného zastupiteľstva vybraných niekoľko ďalších občanov. Voľby prebiehali tak, že na základe vybubnovania obecným bubeníkom zišli sa chlapi a vybrali si jedného za starostu. Bol to väčšinou občan, ktorý vedel dobre hospodáriť na svojich pozemkoch. Po zvolení platil oldomáš všetkým chlapom.

Zdravotníctvo

V období po prvej svetovej vojne nebolo v Havaji žiadne zdravotnícke zariadenie. Ľudia – nemocní museli ísť za lekárom buď do Stropkova, alebo Medzilaboriec, kde bolo iba po jednom lekárovi. K lekárovi viezli nemocného na voze, alebo v zime na saniach.

Lesníctvo

V roku 1921 bola vybudovaná v Havaji „hájenka“ budova pre horárov. Prvým horárom v Havaji bol p. Bart, správcom poľsia p. Štefaník, ktorý býval v Malej Poľane. Horár chránil pánske lesy a organizoval ťažbu dreva, pálenie dreveného uhlia a výsadbu nových lesných porastov. Inej práce na okolí nebolo, preto mnohí odchádzali za prácou buď sezónnou k Miškolcu, Trebišovu, Michalovciam (žatva), alebo na dlhšie do Ameriky a Kanady. Z Havajčanov do Ameriky odišli Ján Skysľak a Andrej Ducár a do Kanady Fedor Šandrik.

Podľa obecnej kroniky spracoval Havajčan Ing. Michal Kaliňák, CSc.

(Zdroj: <https://obeohavaj.estranky.sk/>)

4. Prírodné pomery

Fyzickogeografická charakteristika územia

Z geologického hľadiska patrí riešené územie Dukelskej jednotke, budovanej výhradne sedimentárnymi komplexmi. Litologicko – stratigrafický profil Dukelskej jednotky je neporušenou postupnosťou vrstiev (Lupkovské, Cisnianske, Povenilitové, Papinské, Menilitové, Cergovské) od Cemnomanu (stredná trieda do spodného oligocénue) paleogén. Riešene územie po geomorfologickej stránke predstavuje oblasť Ondavskej vrchoviny, ktorá je súčasťou subprovincie Nízkych Beskýd.

Hydrografický je územie odvodňované tokom Poľanského potoka, ktorá sa vlieva do rieky Ondavou, ktorá sa na hranici katastra vlieva do vodnej nádrže Domaša. Pri intenzívnych

dažďoch a búrkach dochádza k vybreženiu a následným záplavám. Celá vodná sústava patrí do povodia Bodrogu.

Hraničný chrbát medzi Poľskom a Slovenskom je zároveň hlavným európskym rozvodím medzi Čiernym morom a Baltským morom.

Klimatické pomery

Vymedzenie klimatických oblastí sa zakladá na typizácii klímy, konštruovanej na základe teploty a vlhovej charakteristiky. Teplá a mierne teplá klíma sa ohraničuje izolíniou 50 letných dní v roku a mierne teplá oproti chladnej oblasti júlovou izotermou 16° C. Na detailnejšie delenie oblasti sa použil index zavlaženia.

Záujmové územie patrí do mierne teplej oblasti a leží na rozhraní oceánskeho kontinentálneho podnebia.

Podnebie je tu vnútrozemské, mierne vlhké, teplé s priemernou ročnou teplotou 8,6° C. Podľa dlhodobých meteorologických štatistík je najteplejším mesiacom júl s priemernou dennou teplotou 18,9 ° C a najchladnejší január iba -4,9 ° C, priemerný ročný úhrn zrážok dosahuje okolo 700 milimetrov.

Celkovo je možné konštatovať, že z dlhodobého hľadiska dochádza k postupnému poklesu úhrnu zrážok, je to značný nepriaznivý jav, bilančný úbytok zrážok je preukázaný v zimnom tak aj v letnom období.

Rastlinstvo

Územie obce Havaj sa nachádza vo vegetačnej jednotke Dubovo-hrabové lesy karpatské. Dubovo-hrabové lesy karpatské sú fytoecologicky radené do zväzu Carpinion betuli. Na území Slovenska predstavujú najrozšírenejšiu lesnú klimaticko - zonálnu formáciu v dubovom stupni. Pôvodne zaberali súvislé rozsiahle plochy najmä v pahorkatinách a vrchovinách až do výšky priemerne 600 m n. m, v súčasnosti je ich rozloha menšia. V drevinnej skladbe prevláda hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), pomerne hojné zastúpenie má buk lesný (*Fagus sylvatica*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), duby (*Quercus petraea*, *Q. robur*), javor poľný (*Acer campestre*) a čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*). Krovinné poschodie nie je druhovo bohaté, vyskytuje sa tu svíb krvavý (*Swida sanguinea*), zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*), hloh (*Crataegus* sp.), zimolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*) a lieska obyčajná (*Corylus*

avellana). Bylinný podrast tvorí ostrica chlpatá (*Carex pilosa*), mednička ovisnutá (*Melica nutans*), hviezdica veľkokvetá (*Stellaria holostea*), lipkavec marinkový (*Galium odoratum*), lipkavec Schultesov (*G. schultesii*), zimozeleň menšia (*Vinca minor*), hluchavník žltý (*Galeobdolon luteum*), bažanka trváca (*Mercurialis perennis*), kopytník európsky (*Asarum europaeum*), zubačka cibuľkonosná (*Dentaria bulbifera*). Dubovo-hrabové lesy karpatské boli vymapované najmä v centrálnej časti a južnej okresu.

V rámci lesnej vegetácie sa jedná o kvetnaté mezofilné lesy s dobre vyvinutým stromovým, krovitým a bylinným poschodím. V stromovom poschodí dominuje hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), dub zimný (*Quercus petraea*), často sú zastúpené aj javor poľný (*Acer campestre*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), v menšej miere buk lesný (*Fagus sylvatica*). V krovitej vrstve prevláda javor poľný (*Acer campestre*), zemolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*).

Komplex biotopov nad obcou Havaj zahŕňajúci lesné porasty bučín, zvyšky dubovo-hrabových lesov, brehové porasty pozdĺž miestnych potokov, lúčne a pasienkové spoločenstvá. Z významnejších druhov rastlín sú tu zastúpené myrikovka nemecká (*Myricaria germanica*), snežienka jarná (*Galanthus nivalis*), áron alpsky (*Arum alpinum*), vemenník dvolistý (*Platanthera bifolia*), praslička najväčšia (*Equisetum telmateia*) ai.

Živočíšstvo

Územie okresu Stropkov je z hľadiska príslušnosti k živočíšnym regiónom (podľa Čepeláka, in: Atlas SSR, Bratislava 1980) súčasťou zoogeografickej provincie Karpaty, oblasti Východné Karpaty, ich prechodného obvodu a v rámci tohto obvodu súčasťou nízkobeskydského okrsku. V zoogeografickom členení terestrického biocyklu patrí územie do provincie listnatých lesov (Broad-leaved forests province) a jej podkarpatského úseku (Subcarpathian district). V zoogeografickom členení limnického biocyklu patrí územie do Pontokaspickej provincie (Ponto-Caspian province), potiského okresu (Tisa area) a jeho latorickej časti (Latorica section).

Územie obce Havaj tvoria prevažne lesné pozemky. esné prostredie, do ktorého z praktických dôvodov rátame aj ekotónové pásmo, je najbohatšie na druhy. V lesnej pôde žije viacero druhov dážd'oviek, mnohonôžok, stonôžok a rovnakonôžok. V jej horných vrstvách vrátane hrabanky

žije množstvo druhov mäkkýšov, pričom prevládajú mäkkýše podhorských a horských bukových lesov. Medzi významné druhy mäkkýšov patria napríklad *Acicula parcellineata* (karpatský endemit vlhkých sutinových lesov). Biotopy listnatého lesa obýva početná skupina chrobákov, predovšetkým z čeľade bystruškovitých (*Carabidae*), napríklad viacero druhov utekáčikov, bystruška medená (*Carabus cancellatus*), bystruška zlatá (*Carabus auronitens*), tiež drobcíky (*Staphylinidae*), krasone (*Buprestidae*) a i. Fúzačovité (*Cerambycidae*) reprezentujú napríklad fúzač hrubý (*Prionus coriarius*), fúzač bukový (*Cerambyx scopolii*) a chránený fúzač alpský (*Rosalia alpina*). Hojná čo do druhovej diverzity je fauna motýľov. Listnaté lesy obývajú aj početné druhy dvojkřídlorcov (*Diptera*), pestríc (*Syrphidae*) a mušicovitých (*Bibionidae*). Z obojživelníkov listnaté lesy obývajú vo vhodných podmienkach mlok karpatský (*Triturus montandoni*), mlok obyčajný (*Triturus vulgaris*), mlok vrchovský (*Triturus alpestris*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*), skokan hnedý (*Rana temporaria*). Trvalejšie zamokrené preliačiny lesných ciest obýva okrem skokana hnedého aj kunka žltobruchá (*Bombina variegata*). Z plazov v trvalejších alebo v trvalých vlhkých biotopoch sa vyskytuje užovka obojková (*Natrix natrix*), v suchších ekotónových zónach sa môže vyskytnúť vretenica severná (*Vipera berus*). Zo stavovcov najbohatšia na druhy je avifauna. Významnú skupinu tvoria dravce, väčšina z nich v lesoch hniezdi a za potravou preniká i do lesostepných a stepných spoločenstiev vrátane kultúrnej stepi: haja tmavá (*Milvus migrans*), jastrab veľký (*Accipiter gentilis*), jastrab krahulec (*Accipiter nisus*), myšiak lesný (*Buteo buteo*), orol krikľavý (*Aquila pomarina*), včelár lesný (*Pernis apivorus*), sokol myšiar (*Falco tinnunculus*) – v lesoch obvykle ich okraje alebo ekotónovú zónu, sokol lastovičiar (*Falco subbuteo*) – neobýva súvislé lesnaté celky, skôr malé lesíky, remízky a pod. K stabilným obyvateľom lesa patria jariabok hôrny (*Bonasia bonasia*), sluka lesná (*Scolopax rusticola*), holub plúžik (*Columba oenas*), holub hrivnák (*Columba palumbus*), hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*) - v ekotónovej zóne, kukučka jarabá (*Cuculus canorus*), výr skalný (*Bubo bubo*), sova lesná (*Strix aluco*), sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), myšiarka ušatá (*Asio otus*), lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*). Z d'ateľovcov lesy obýva žlna sivá (*Picus canus*), žlna zelená (*Picus viridis*), d'ateľ veľký (*Dendrocopos major*), d'ateľ prostredný (*Dendrocopos medius*), d'ateľ malý (*Dendrocopos minor*), d'ateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*) a d'ubník trojprstý (*Picoides tridactylus*). Okraje lesov obýva škovránik stromový (*Lullula arborea*), svetlé lesy a rúbaniská ľabtuška lesná (*Anthus trivialis*), okolie lesných potokov trasochvost horský (*Motacilla cinerea*), najmä husté mladiny vrchárka modrá (*Prunella modularis*), riedke lesy, kroviny a ekotónovú zónu slávik červienka (*Erithacus rubecula*), kroviny vo svetlých lesoch slávik krovinný (*Luscinia megarhynchos*),

lesy parkovitého charakteru žltouchvost lesný (*Phoenicurus phoenicurus*), okraje lesov s vyšším podielom ihličín drozd kolohrivý (*Turdus torquatus*), svetlé lesy a ekotónovú zónu drozd čierny (*Turdus merula*), okraje lesov drozd čvíkotavý (*Turdus pilaris*), lesy s hustým podrastom drozd plavý (*Turdus philomelos*), lesy všeobecne drozd trskotavý (*Turdus viscivorus*). Okraje svetlých lesov obýva penica popolavá (*Sylvia curruca*), lesy s podrastom krovín penica slávikovitá (*Sylvia borin*) a penica čiernohlavá (*Sylvia atricapilla*). Zo sýkoriek sa v lesoch vyskytujú sýkorka lesklohlavá (*Parus palustris*), sýkorka čiernohlavá (*Parus montanus*), sýkorka uhliarka (*Parus ater*), sýkorka modrá (*Parus caeruleus*) a najbežnejšia zo sýkoriek sýkorka bielolíca (*Parus major*). Pre listnaté lesy je typický dutinový hniezdič brhlík lesný (*Sitta europaea*), pre sutinové lesy s javorom, prípadne s ihličinami zriedkavý kôrovník dlhoprstý (*Certhia familiaris*). V lesoch ďalej hniezdi krkavec čierny (*Corvus corax*), žije pinka lesná (*Fringilla coelebs*), glezg hrubozobý (*Coccothraustes coccothraustes*), v zmiešaných lesoch hýľ lesný (*Pyrrhula pyrrhula*). Špecifickým prípadom využívania zoocenózy lesa sú kolónie druhu volavka popolavá (*Ardea cinerea*), využívajúce les len na reprodukciu, výchovu mláďat a odpočinok v hniezdnych kolóniách. Z hlodavcov v lesných spoločenstvách žijú veverica stromová (*Sciurus vulgaris*), plch sivý (*Glis glis*), predovšetkým na rúbaniskách plch lieskový (*Muscardinus avellanarius*). Chiropterofaunu (netopiere) v lesoch zastupujú netopier fúzatý (*Myotis mystacinus*), netopier veľkouchý (*Myotis bechsteini*), večernica severská (*Eptesicus nilsoni*), raniak hrdzavý (*Nyctalus noctula*) a uchaňa čierna (*Barbastella barbastellus*). Z mäsožravcov v lesoch žijú vlk dravý (*Canis lupus*), líška hrdzavá (*Vulpes vulpes*), na okrajoch lesa a v ekotónovej zóne hranostaj čiernouchvostý (*Mustela erminea*), všeobecne v lesoch kuna lesná (*Martes martes*) a jazvec lesný (*Meles meles*). Z mačkovitých šeliem sa tu vyskytujú mačka divá (*Felis silvestris*) a rys ostrovid (*Lynx lynx*). Z párnokopytníkov trvalo lesy obývajú diviak lesný (*Sus scropha*), jeleň lesný karpatský (*Cervus elaphus montanus*), nesúvislé lesné porasty srnec lesný (*Capreolus capreolus*).

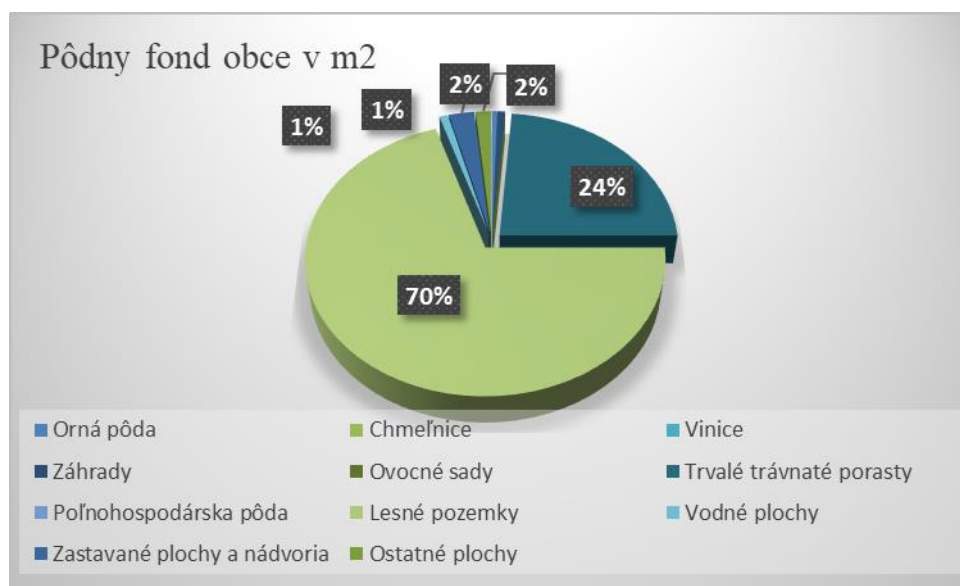
5. Pôdne pomery

Pôdy lesného a poľnohospodárskeho fondu katastra obce je bližšie uvedené v nasledujúcej tabuľke č.2:

Pôdny fond obce v m ²	
Celková výmera	14257833
Orná pôda	73186
Chmeľnice	0
Vinice	0
Záhrady	105235
Ovocné sady	0
Trvalé trávnaté porasty	3386263
Poľnohospodárska pôda	3564684
Lesné pozemky	9994565
Vodné plochy	122826
Zastavané plochy a nádvorcia	357050
Ostatné plochy	218708

Tabuľka č. 2 Pôdny fond obce (Katastrálny portál SR)

V rámci pôdneho fondu majú v obci najvyššie zastúpenie lesné pozemky 70 % a najnižšie zastúpenie vodné plochy 0,8 %. Chmeľnice, vinice a ovocné sady sa v obci nenachádzajú (Graf č. 1).

Graf č. 1 Pôdny fond obce (vlastné spracovanie)

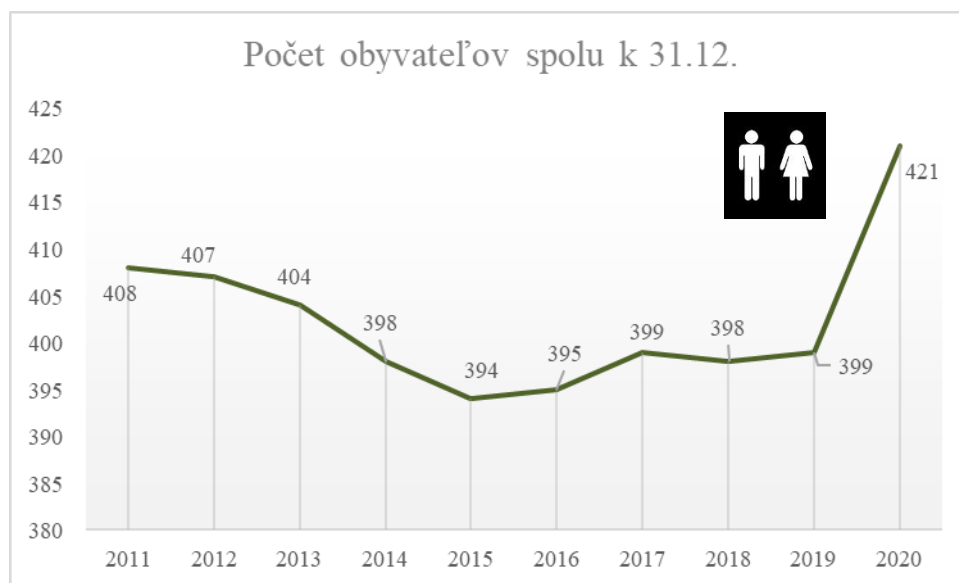

6. Demografia

Z hľadiska plánovania rozvoj obce je dôležitá podrobná analýza demografického vývoja samotnej obce. V obci Havaj je k trvalému pobytu prihlásených 421 obyvateľov. Za posledných desať rokov došlo k celkovému nárastu počtu obyvateľov v obci. Za sledované obdobie došlo k jednému prudkému nárastu počtu obyvateľstva a to v roku 2019 kedy zaznamenávame najvýraznejší nárast (22 obyvateľov) spôsobený predovšetkým počtom prisťahovaných na trvalý pobyt v obci. Naopak v roku 2014 bol najvýraznejší pokles (6 obyvateľov) ovplyvnený predovšetkým počtom zomrelých.

Počet/rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet obyvateľov spolu k 31.12.	408	407	404	398	394	395	399	398	399	421
z toho muži	213	211	211	208	210	211	210	210	212	223
z toho ženy	195	196	193	190	184	184	189	188	187	198

Tabuľka č. 3 Vývoj počtu obyvateľov v obci k 31.12. (Zdroj: Štatistický úrad SR)

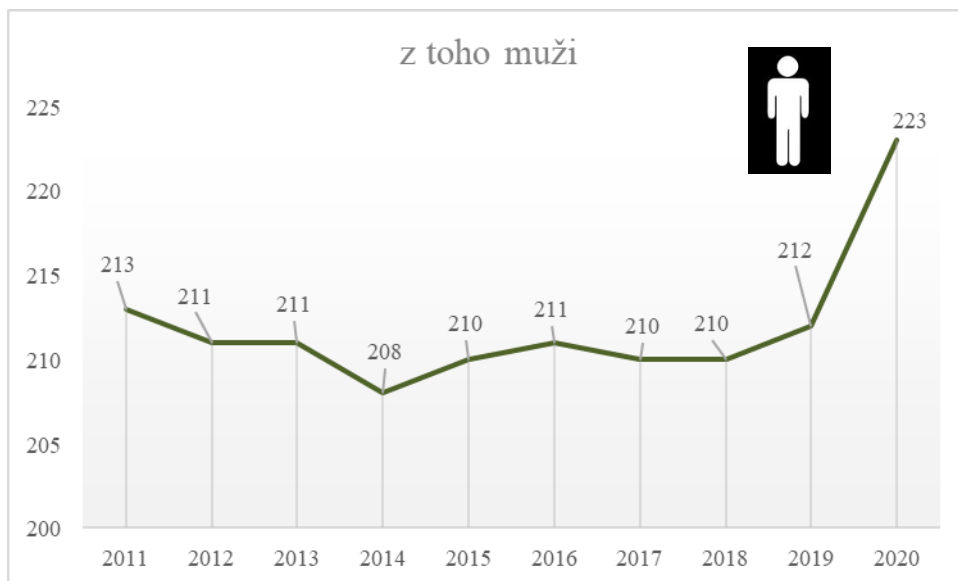

Graf č. 2 Vývoj počtu obyvateľov v obci (vlastné spracovanie)

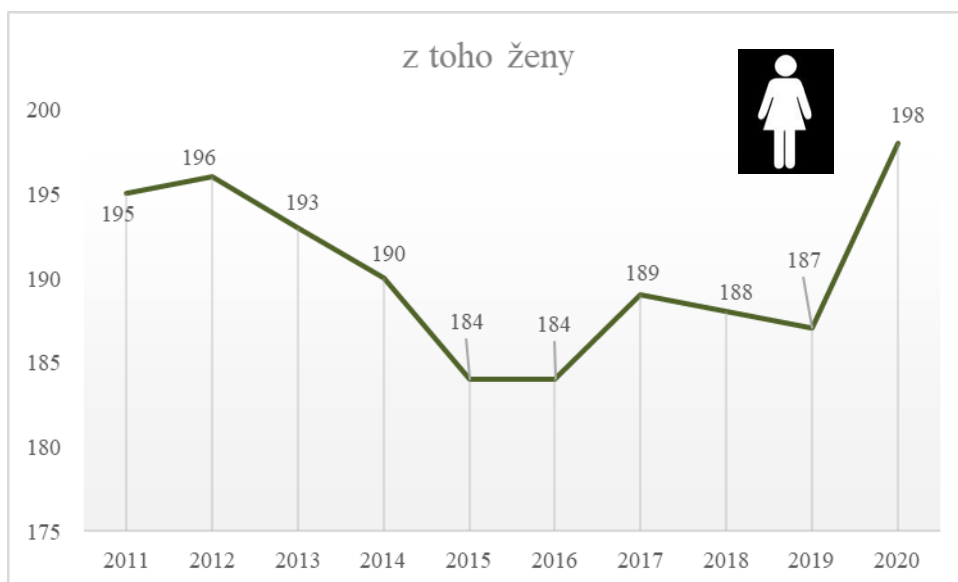
K 31.12.2020 bolo zastúpenie mužov z celkového počtu obyvateľov 52,97 % (223) a žien 47,03 % (198). Za sledované obdobie bol v obci každý rok väčší počet mužov ako žien.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Havaj na roky 2021-2027
s výhľadom do roku 2030 – vstupná analýza

Graf č. 3 Zastúpenie mužov z celkového počtu obyvateľov v obci (vlastné spracovanie)

Graf č. 4 Zastúpenie žien z celkového počtu obyvateľov v obci (vlastné spracovanie)

S vývojom počtu obyvateľov súvisí aj vývoj prirodzeného prírastku a migračného salda obyvateľstva obce. Počas rokov 2011 až 2020 sa tieto ukazovatele vyvíjali nasledovne:

Počet/rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Narodení	3	3	5	2	2	3	5	4	1	5
Zomretí	3	4	5	7	3	3	4	3	2	1
Prírodný prírastok	0	-1	0	-5	-1	0	1	1	-1	4

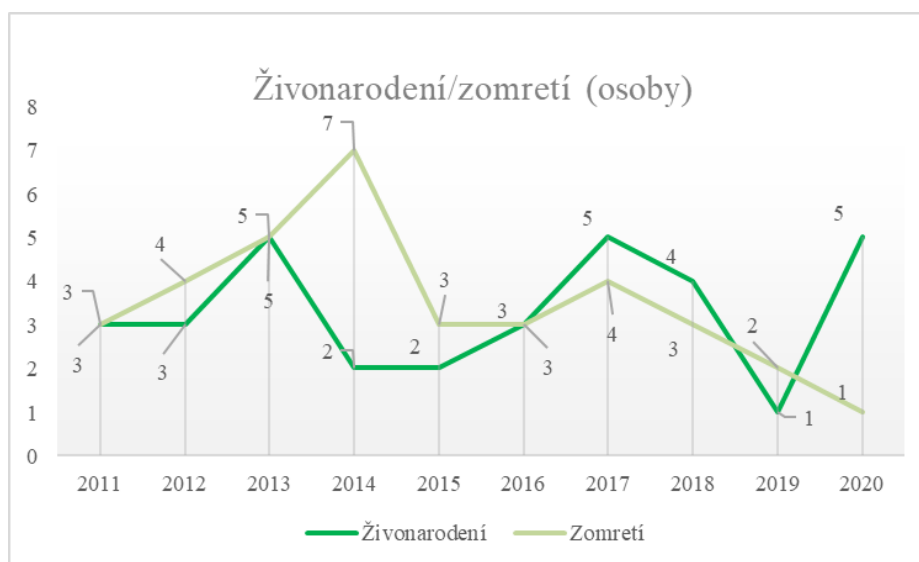
Tabuľka č. 4 Vývoj prirodzeného prírastku v obci (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Havaj na roky 2021-2027
s výhľadom do roku 2030 – vstupná analýza

Počet/rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Prišťahovaní	11	6	4	2	4	5	3	3	12	23
Vyšťahovaní	7	6	7	3	7	4	0	5	10	5
Migračné saldo	4	0	-3	-1	-3	1	3	-2	2	18

Tabuľka č. 5 Vývoj migračného salda obyvateľov v obci (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Graf č. 5 Narodení/zomretí v obci (vlastné spracovanie)

Znázornenie na grafe č. 5 nám ukazuje, že za sledované obdobie v obci vyšší bol počet narodených ľudí ako zomretých. Rovnako na grafe č. 6 je vyšší počet prišťahovaných na trvalý pobyt v obci ako počet vyšťahovaných obyvateľov obce, čo má priaznivý vplyv na celkový počet obyvateľov obce Havaj.

Graf č. 6 Prišťahovaní a vyšťahovaní v obci (vlastné spracovanie)

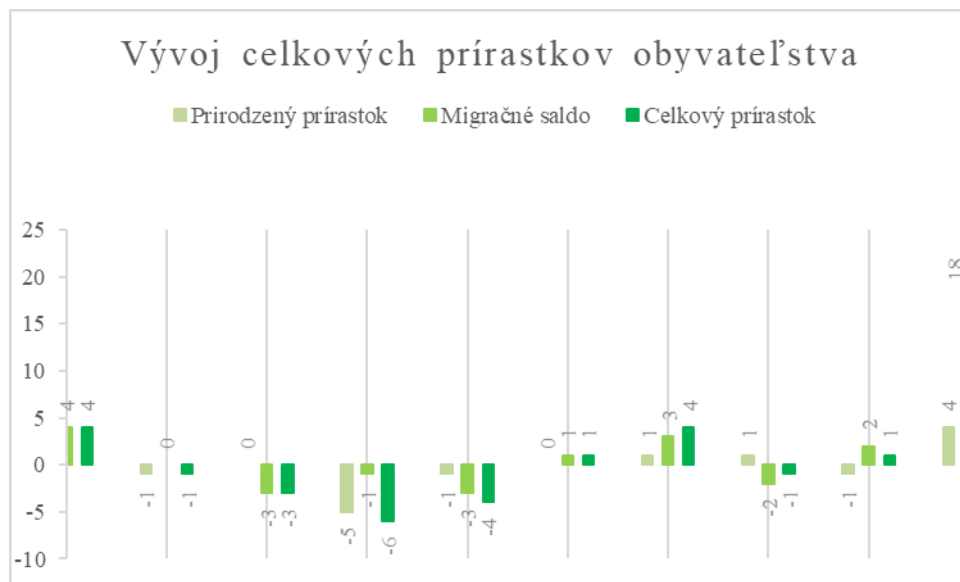

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Havaj na roky 2021-2027
s výhľadom do roku 2030 – vstupná analýza

Počet/rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Prírodný prírastok	0	-1	0	-5	-1	0	1	1	-1	4
Migračné saldo	4	0	-3	-1	-3	1	3	-2	2	18
Celkový prírastok	4	-1	-3	-6	-4	1	4	-1	1	22

Tabuľka č. 6 Vývoj prírastkov obyvateľstva v obci (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Za obdobie posledných desiatich rokov obec zaznamenala kladný prírastok v rokoch 2011, 2016-2017 a 2019-2020. V rokoch 2012 a 2018 išlo o najmenší úbytok (-1 obyvateľ) a najväčší celkový úbytok obyvateľstva v roku 2014 (-6 obyvateľov). Vývoj celkového prírastku obyvateľstva v obci Havaj za sledované obdobie 10 rokov je vyjadrený a znázornený v predchádzajúcich tabuľkách a grafoch.

Graf č. 7 Vývoj prírastkov obyvateľstva v obci za sledované obdobie (vlastné spracovanie)

Vekové zloženie obyvateľov obce

Jedným z najvýznamnejších demografických ukazovateľov je rozdelenie obyvateľstva podľa vekových kategórií. Obyvateľstvo rozdelíme na základe troch hlavných kritérií a to:

- vekové kategórie podľa produktivity
- vekové kategórie podľa reprodukčnosti
- hlavné vekové skupiny.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Havaj na roky 2021-2027
s výhľadom do roku 2030 – vstupná analýza

V štatistikách sa najčastejšie uvádza rozdelenie podľa produktivity. Nasledujúca tabuľka č. 7 nám zobrazuje vekové zloženie obyvateľstva obce Havaj podľa produktivity:

- predproduktívny vek (14 rokov a menej),
- produktívny vek (od 15 rokov do 64 rokov) a
- poproduktívny vek (65 rokov a viac).

Rozdelenie obyvateľstva podľa produktivity			
Rok/počet	Predproduktívny vek (14 rokov a menej)	Produktívny vek (od 15 do 64 rokov)	Poproduktívny vek (65 rokov a viac)
2011	64	292	52
2012	62	294	51
2013	63	289	52
2014	58	290	50
2015	53	292	49
2016	50	296	49
2017	50	297	52
2018	49	295	54
2019	46	292	61
2020	59	296	66

Tabuľka č. 7 Rozdelenie obyvateľstva podľa produktivity (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Graf č. 8 Rozdelenie obyvateľstva podľa produktivity (vlastné spracovanie)

Nastane tak pokles o ekonomicky aktívnych obyvateľov, ktorý je možné spomaliť vytvorením vhodných podmienok hlavne pre mladých ľudí a taktiež bude potrebné udržať časť obyvateľstva v poproduktívnom veku (seniorov) v aktívnom pôsobení na základe vytvorenia vhodných podmienok pre bývanie v obci.

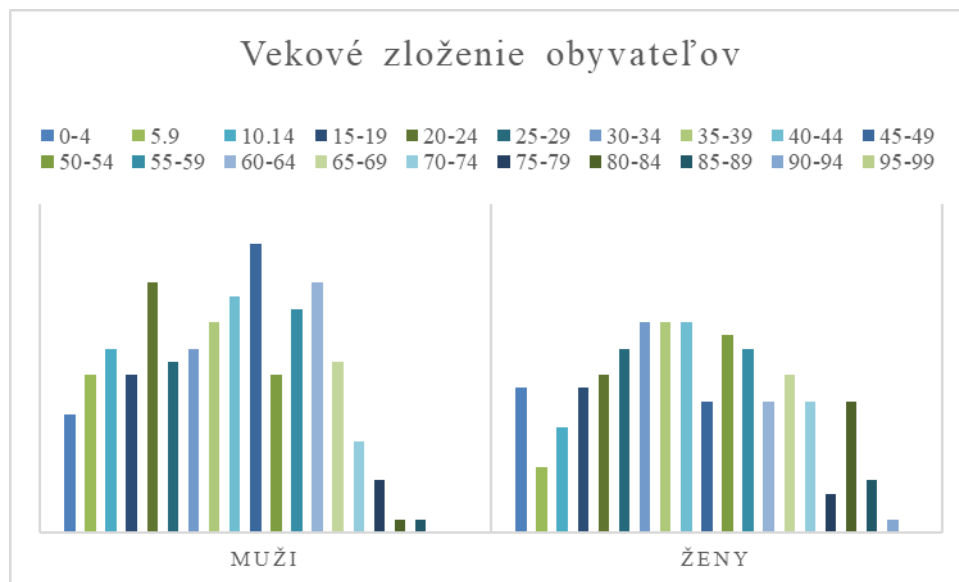
Nasledujúca tabuľka č. 8 a graf č. 9 nám ukazujú vekovú štruktúru obyvateľstva obce Havaj k 31.12.2020 podľa vekových skupín a súčasne podľa pohlavia, pričom jednotlivé skupiny mužov a žien sú vyčlenené v intervaloch po 5 rokoch. Vo vekových skupinách nad 70 rokov a vyššie je vyšší počet žien ako mužov a od skupiny nad 80 rokov o min. 100 % vyšší pri všetkých kategóriách.

Veková štruktúra obyvateľstva (osoby podľa vekových skupín)		
Veková skupina	Muži	Ženy
0-4	9	11
5-9	12	5
10-14	14	8
15-19	12	11
20-24	19	12
25-29	13	14
30-34	14	16
35-39	16	16
40-44	18	16
45-49	22	10
50-54	12	15
55-59	17	14
60-64	19	10
65-69	13	12
70-74	7	10
75-79	4	3
80-84	1	10
85-89	1	4
90-94	0	1
95-99	0	0

Tabuľka č. 8 Veková štruktúra obyvateľstva (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Na zobrazenie vekovej štruktúry obyvateľstva sa používa veková pyramída, ktorú môžeme vidieť na grafe č. 9 jednotlivo pre kategóriu mužov a kategóriu žien. Na grafe môžeme vidieť čo sme už vyššie spomínali, vyšší podiel žien vyšších vekových kategóriách.

Graf č. 9 Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2020 (vlastné spracovanie)

7. Nezamestnanosť

Vývoj miery nezamestnanosti za posledných 5 rokov naznačuje, že nezamestnanosť je v okrese Stropkov vyššia ako priemer SR a priemer PSK.

Miera evidovanej nezamestnanosti v %					
	2016	2017	2018	2019	2020
SR	8,76	5,94	5,04	4,92	7,57
Prešovský kraj	13,91	9,68	8,61	8,19	11,39
Okres Stropkov	15,02	9,16	9,50	8,86	12,08

Tabuľka č. 9 Miera evidovanej nezamestnanosti (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie z obce Havaj evidovaných na ÚPSVaR v Stropkove prezentuje nasledujúca tabuľka:

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Havaj na roky 2021-2027
s výhľadom do roku 2030 – vstupná analýza

Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie z obce Havaj					
	2016	2017	2018	2019	2020
Spolu	46	23	24	26	29
z toho muži	26	13	11	15	14
z toho ženy	20	10	13	11	15

Tabuľka č. 10 Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Graf č. 10 Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie k 31.12.2020 (vlastné spracovanie)

Za sledované obdobie zaznamenávame v obci mierny pokles evidovaných uchádzačov o zamestnanie z radu mužov a z radu žien. Najvyšší počet evidovaných nezamestnaných bol v roku 2016 a najnižší v roku 2017.

Porovnáme si aj nezamestnanosť v nasledujúcich tabuľkách v rámci okresu, kraja a SR.

Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie z okresu Stropkov					
	2016	2017	2018	2019	2020
Spolu	1 945	1 334	1 278	1 265	1 510

Tabuľka č. 11 Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie z Prešovského kraja					
	2016	2017	2018	2019	2020
Spolu	64 496	46 501	41 610	40 211	49 912

Tabuľka č. 12 Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie SR					
	2016	2017	2018	2019	2020
Spolu	276 131	195 583	169 802	165 455	227 341

Tabuľka č. 13 Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Z vývoja počtu evidovaných nezamestnaných vyplýva, že v celom regióne má nezamestnanosť pomaly klesajúci trend. Je to spôsobené poklesom dopytu pracovných síl v dôsledku nepriaznivej ekonomickej situácie hospodárskej základne a znižovania počtu voľných pracovných miest.

8. Domový a bytový fond

Ponuka bývania a stav domového a bytového fondu sú kľúčovými faktormi, ktoré vplývajú na rozvoj obce a sú predpokladom naplňovania jej obytnej funkcie. Obytná funkcia obce je jednou zo základných funkcií tejto obce. Podľa posledného aktuálneho Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011 je celkový počet domov v obci 127. Z toho najväčšia výstavba bola v rokoch 1971-1980 minulého storočia (38 domov). V rodinných domoch sa nachádza 100 obývaných bytov a 26 neobývaných bytov. Obec nemá spracovaný Územný plán obce.

9. Školstvo

V obci sa nachádza základná škola s materskou školou. Základná škola s materskou školou Havaj je plnoorganizovaná školou s právnou subjektivitou s 9 triedami ZŠ, jednou triedou MŠ, dvomi oddeleniami ŠKD a školskou jedálňou. Obvod našej ZŠ s MŠ tvoria žiaci z ôsmich spádových obcí. Mimo sídla školy sú to tieto obce: Staškovce, Olka, Varechovce, Repejov, Malá Poľana, Miková, Vladiča, Makovce.

Materiálne a technické podmienky

Vyučovanie prebieha v dvoch budovách

- materská škola – staršia kamenná budova
- základná škola – postavená v roku 1958, po rekonštrukcii okien, fasády a strechy v roku 2009-2010, súčasťou budovy ZŠ je telocvičňa
- k areálu školy patrí asfaltové viacúčelové ihrisko a väčšie trávnaté plochy slúžiace ako ihriská

- škola využíva multifunkčné ihrisko Obecného úradu Havaj, ktoré sa nachádza v areáli

Odborné učebne

- viacúčelová odborná učebňa prírodovedných predmetov
- školské dielne
- učebňa výpočtovej techniky
- cvičná kuchynka

Počítače umiestnené v učebni výpočtovej techniky sú pripojené k internetu.

Zdroj: www.zshavaj.sk

10. Zdravotníctvo

Priamo v obci sa nenachádza žiadne sociálne ani zdravotnícke zariadenie. Táto situácia je spôsobená jednak nestrediskovým významom obce ako aj blízkosťou okresného mesta (14,8 km), ktoré poskytuje komplexnú zdravotnú i sociálnu starostlivosť.

11. Kultúrno-spoločenský život

Obec má kultúrny dom, v ktorom sa organizujú rôzne kultúrne podujatia, stretnutia.

12. Vybavenie obce

Obec je elektrifikovaná a plynofikovaná. Obyvatelia sú napojení na verejný vodovod. Verejná kanalizácia nie je v obci vybudovaná.

Prehľad infraštruktúry obce	
Verejný vodovod	áno
Rozvodná sieť plynu	áno
Kanalizačná sieť a ČOV	nie

Tabuľka č. 14 Prehľad infraštruktúry v obci (Zdroj: Obecný úrad Havaj)

13. Ekonomika obce

Údaje v nasledujúcej tabuľke prinášajú informácie o hospodárení obce podľa portálu INEKO. Finančné zdravie obce vypovedá o tom, do akej miery je hospodárenie udržateľné a či

obci hospodárenie spôsobuje, alebo nespôsobuje problémy. Finančné zdravie je jedno číslo v intervale 0 (najhoršie) až 6 (najlepšie), nezávislé od roku a počíta sa kombináciou piatich vybraných indikátorov finančnej stability: Celkového dlhu, Dlhovej služby, Bilancii bežného účtu, Závazkov po lehote splatnosti k príjmom a Závazkom neuhradených 60 a viac dní po lehote splatnosti.

HODNOTENIE FINANČNÉHO ZDRAVIA OBCE HAVAJ (2020)	
CELKOVÉ FINANČNÉ ZDRAVIE	5,5 / 6
VÝBORNÉ FINANČNÉ ZDRAVIE	
ZLOŽKY FINANČNÉHO ZDRAVIA	
Celkový dlh	3,3
Dlhová služba	5,3
Bilancia bežného účtu	5,7
Závazky po splatnosti k príjmom	6,0
Závazky aspoň 60 dní po splatnosti	6,0

Tabuľka č. 15 Hodnotenie finančného zdravia obce (Zdroj: <http://www.hospodarenieobci.sk/>)

14. Manažment a správa obce

Súčasnú zariadenia verejnej správy a administratívy reprezentuje obecný úrad. Obecný úrad je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu obce Havaj. Obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu obce, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom.

Nasledujúca tabuľka prezentuje príslušnosť obyvateľov k jednotlivým úradom špecializovanej štátnej správy:

Príslušnosť obyvateľov k úradom	
Sídlo matričného úradu	Havaj
Sídlo pracoviska daňového úradu	Prešov – kontaktné miesto Stropkov
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Stropkov
Sídlo Okresného súdu	Svidník

Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Svidník
Sídlo pracoviska okresného úradu	Stropkov
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Stropkov
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia	Stropkov
ŠÚ SR	Prešov

Tabuľka č. 16 Príslušnosť obyvateľov k jednotlivým úradom

15. Podnikateľské prostredie v obci

Na území obce pôsobia aj podnikateľské subjekty. Zastúpenie majú aj drobní živnostníci. Podrobné informácie o ich počte za posledných 10 rokov sú uvedené v tabuľkách nižšie:

Počet/rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Právnické osoby spolu	13	14	15	15	8	12	14	16	17	16
Právnické osoby ziskové	10	10	10	10	2	4	5	5	6	5
Právnické osoby neziskové	3	4	5	5	6	8	9	11	11	11

Tabuľka č. 17 Vývoj počtu právnických osôb v obci k 31.12. (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Za sledované obdobie vidíme, že počet právnických osôb ziskových za dané obdobie klesá a počet právnických osôb neziskových práve naopak stúpa.

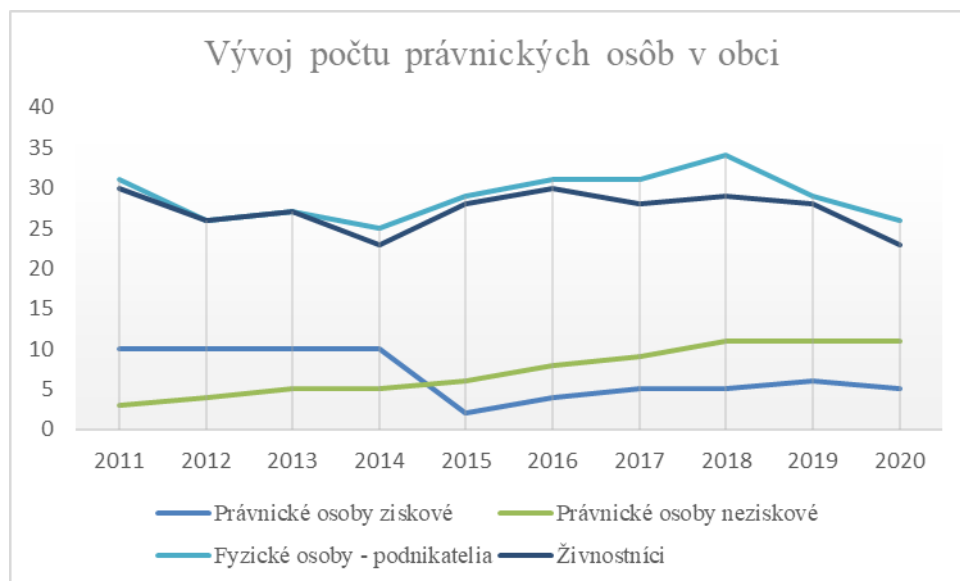
Počet/rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Fyzické osoby - podnikatelia	31	26	27	25	29	31	31	34	29	26
Živnostníci	30	26	27	23	28	30	28	29	28	23

Tabuľka č. 18 Vývoj počtu právnických osôb v obci k 31.12. (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Havaj na roky 2021-2027
s výhľadom do roku 2030 – vstupná analýza

Čo sa týka počtu fyzických osôb – podnikateľov tak za sledované obdobie došlo k jeho poklesu a rovnako aj pri počte živnostníkov.

Graf č. 11 Vývoj počtu právnických osôb v obci k 31.12.2020 (vlastné spracovanie)

Tu je potrebné klásť dôraz na vytváranie podmienok pre udržanie podnikateľského prostredia v obci prípadne jeho nárast.